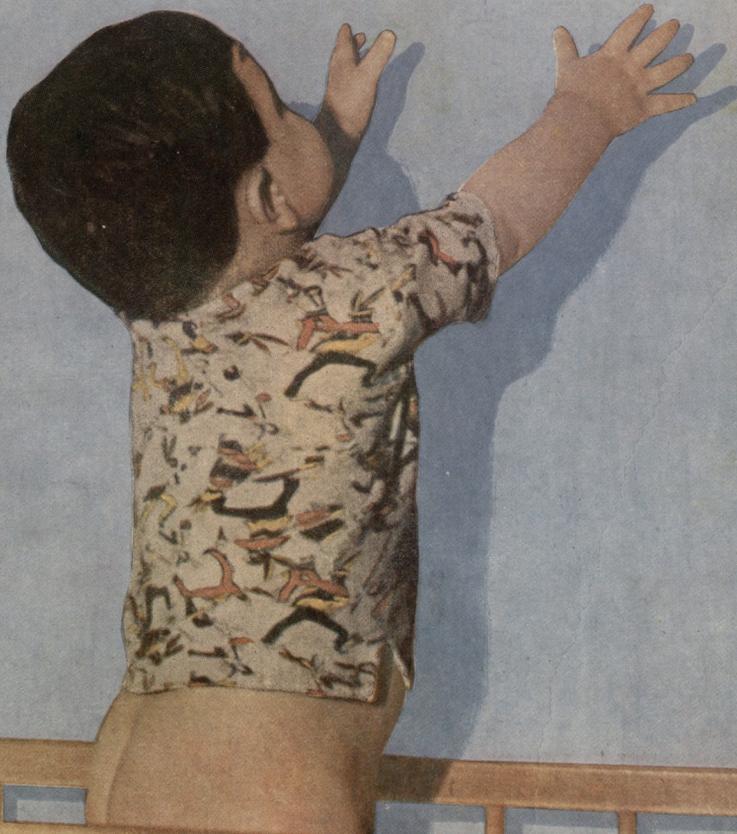

საქართველოს
ბიზლიმთევე

საქართველოს
ბიზლიმთევე
№ 1 იანვარი 1961

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს

საქართველოს სსრ ყველა კოლმეურენს, საბჭოთა მეურნეობისა და სარემონტო-გაქანიკური საღებავების მუშებს, სოფლის მეურნეობის საეზიანო-ლიწვებს, პარტიულ, საბჭოთა, კომკაუჭიერულ, პროფკაუჭიერულ მუშაკებს და ყველა მშრომელს.

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო დიდი კმაყოფილებით აღნიშნავენ, რომ საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის შრომელებმა პირნათლად შეასრულეს თავიანთი სოციალისტური ვალდებულებანი სახელმწიფოსათვის ჩანის ფოთლის მიწიდვად. სახელმწიფოს მიწიდან 156,8 ათასი ტონა ჩანისმოვანი ჩანის ფოთელი, ანუ 16,5 ათასი ტონით მეტი, ვიდრე შარშან.

რესპუბლიკაში გადაზარბაობით შეასრულა სახელმწიფოსათვის ზორცის, რძის, კვარცხის, მატყლის, ხილისა და დაფნის ფოთლის მიწიდვის ვებავები.

ეს წარმატებანი მიღწეულია სსრ X XI სერილობის გადაწყვეტილებათა განხორციელებებისათვის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის მუშაკთა თავდადებული შრომის შედეგად.

სსრ ცენტრალური კომიტეტი და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო გულითადად ულოცავენ რესპუბლიკის კოლმეურნეებს, საბჭოთა მეურნეობებისა და სარემონტო-გაქანიკური საღებავების მუშებს, სოფლის მეურნეობის საეზიანო-ლიწვებს, პარტიულ, საბჭოთა, კომკაუჭიერულ, პროფკაუჭიერულ მუშაკებს და ყველა მშრომელს ჩანის ფოთლის, ზორცისა და სოფლის მეურნეობის სხვა პროდუქტების წარმოებისა და სახელმწიფოსათვის მიწიდვის გადიდებში მიღწეულ წარმატებებს და მტკიცე რწმენას გამოთვავაობენ, რომ საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის მშრომელები კიდევ უფრო დიდ წარმატებებს მიიღწევენ სასოფლო-სამეურნეო წარმოების შეზღოგა აღგავლონ.

სსრ ცენტრალური
კომიტეტი

სსრ კავშირის
მინისტრთა საბჭო

სახელმწიფო ანგარიში

პროფ. გიორგი კვიციანი
სოფლის მეურნეობის ეკონომიკისა და ორბანიკის ინსტიტუტის დირექტორი.

სასოფლო-სამეურნეო წარმოების განვითარებისა და სპეციალიზაციის დარგში ამ უკანასკნელში წლების განმავლობაში ჩვენს რესპუბლიკაში გარკვეულმა მუშაობამ ჩატარებული, ამ მუშაობაში მონაწილეობას უზღუდონ რესპუბლიკის სპეცგზო და სასოფლო-სამეურნეო ორგანოებს გარდა სოფლის მეურნეობის დარგის სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების. უმაღლესი სასოფლო-სამეურნეო სასწავლებლის დიდი კოლექტივის მუშაობის შედეგებმა თავმო-

ყრილია სამ ტომში, რომელიც გამოავა ქართულ და რუსულ ენებში (პირველი ორი ტომი უკვე გამოცემულია). ამ ნაშრომებში მოცემულია სასოფლო-სამეურნეო წარმოების განვითარება და სპეციალიზაცია საქ. სსრ-ს ტერიტორიაზე გამოყოფილი 11 ზონისა და 3 ქვეზონის მიხედვით. ეს მხოლოდ პირველი ეტაპია. მომდევნო პერიოდში კი მუშაობა უნდა გააშროს ცალკე ადმინისტრაციული რაიონების, ზოლო რაიონებში ცალკე კოლმეურნეობებისა და მეურნეობების მიხედვით.

ჩვენი რესპუბლიკის ცალკეულ კოლმეურნეობებში ქვეყნის მრავალსათანადო წარმოების სათანადო შექმნა და სოფლის მეურნეობის განვითარების მიზნების მიხედვით აუცილებელია და კულტურების სთესვა, რისი მოშენება-მოყვანის საუკეთესო პირობებსაც იძლევა გარკვეული რაოდენობის.

პროფ. გიორგი ნუსსიმ
საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის დირექტორი.

იმდენად ვაიზარდა საქართველოს ტექნიკური საწარმოები, რომ ისინი ამჟამად საქართველოში 100-ზე მეტი სპეციალისტის ინჟინრებს. საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტი, საბჭოთა კავშირის ეს ერთ-ერთი უდიდესი უმაღლესი სასწავლებელი, ამჟამად ამზადებს 57 სპეციალისტს 15000-მდე ახალგაზრდას. რესპუბლიკის საწარმოთა მოთხოვნილებების შესაბამისად თანდათან იზრდება სპეციალისტთა რიცხვიც. მართკ წელს ინსტიტუტს შეემატა 6 ახალი სპეციალისტ-შეუღლებელი, ელექტრული ტრანსპორტი, მერქ-

ნის მექანიკური ტექნოლოგია და სხვა. ინსტიტუტის წინაშე დგას დიდი ამოცანა:— შეიქმნას სათანადო სპეციალისტების შესაბამისი ლაბორატორული ბაზა. მიმდინარეობს არსებული სპეციალისტების გარდაქმნა სკოლის წარმოებისთან და შრომის სწავლისთან დაკავშირების მიხედვით. სწავლის ხარისხის ასამაღლებლად მომავალში ლექციაზე უფრო ზრდიან გამოყენებით ტექნიკისა, კინოს, ძალზე ვაიზარდა ინსტიტუტის გამოცემლობა. ეს საშუალებას მოგვ-

ცემს მომავალში სპეცდენთ და ვაკეაუდიოლოგიის სპეცდენთების სახელმწიფო ინსტიტუტში გაიხსნა 8 საპრობლემო ლაბორატორია მეცნიერებისა და ტექნიკის სხვადასხვა დარგში. 25 თანამშრომელი ერთი წლით მიმგზავრება საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა ინდუსტრიულ ცენტრებში, რათა მოახდინონ სამეცნიერო ხარისხი. ყველა ეს ღონისძიება ემსახურება ერთ დიდი ამოცანას— დედა-სამშრომლის ანგარიშით მეტი მაღალკვალიდიციური ინჟინერ-სპეციალისტი.

პროფ. გიორგი ნუსსიმ
ქალის ფიზიოლოგიისა და პათოლოგიის ინსტიტუტის დირექტორი.

ჩემი საუბარი „დროშის“ მკითხველებთან მეტად არასასიამოვნო ფაქტით უნდა დავიწყო: მაშინ, როდესაც ჩვენი მთავრობისა და კომუნისტური პარტიის განუხრებელი ზრუნვის შედეგად იზრდება საბჭოთა ადამიანის მატერიალურ-კულტურული დონე და ყველა პირიანა შეგნობილი მოსახლეობის რაოდენობის, ჩვენი რესპუბლიკა ამ მხრივ მხოლოდ მე-11 ადგილზეა. თვით რესპუბლიკის სხვადასხვა რაიონში მოსახლეობის მატრება არათანაბარია. მოსახლეობის ზრდის მაჩვენებლები გაკლებული დიდია მაონიულის, ბოჯდანიოვისა და ბოლონის რაიონებში, ზოლო ყაზბეგის, მანაბრისა და გვეჯიკორის რაიონებში საქმე ძალზე ცუდად არის. ჩვენი, სადაც უკვე გავაქრილია ეკონომიური უზარუნ-

ველუფის პრობლემა, რატომ არ უნდა მატულობდეს მოსახლეობა შესაბამისი რაოდენობით? სამწუხაროდ ბევრი ოჯახი მისდევს საგაილო გენშინერ ტრადიციებს, ცოლონი ერთი ბავშვი და არ მიაღწიან „აღზრდა“— მუსიკა, უცხო ენა, სკოლა, სპორტი და სხვა. ზნობილი ისინი ძალზე ტვირთიან ბავშვებს, უღრთოდ ართმევენ მათ უყვარვამის, ადრე ამეზრებენ და უყვარვამის ზრომის ხალისსა და ენერჯიას. გარდა ამისა, საქართველოში და, კერძოდ, თბილისში, განსაკუთრებით გვეხდება თვალში გვიან ქორწინება. თბილისში, სტატისტიკით მონაკეშებით, 30 წლის ზეით მამაკაცების 40, ზოლო ქალების 35 პროცენტზე დაუქორწინებულები არიან, ზოლო მედიკონის თვალსაზრისით დაქორწინების ყვე-

ლაზე კარგი პერიოდი 18-დან 25 წლამდე. გვიან ქორწინება განსაკუთრებით ცუდად მოქმედებს ქალის ჯანმრთელობაზე, რასაც ზნობილად მისდევს უნაკონომია. სამწუხაროდ, ძალზე ზნობია შემთხვევით, როცა ქალი თავის არიდებს შეიღობისთანავე ჯანმრთელობისათვის მეტად არასასურველი მეთოდით — აბორტით. უნდა გაეწვიონ დიდი ავიტაცია ასეთი „პროფილაქტიკის“ წინააღმდეგ. მეოლი ჩვენი რესპუბლიკის მშობიარეობის და განსაკუთრებით ახალგაზრდებს უნდა ამაოჩაყებდეს დიდი პატრიოტული საქმე— აღზრდილი სამშობლოს სხმი და მეტი შვილი, რომ დავეწვიონ ჩვენი ქვეყნის დანარჩენი რესპუბლიკების მაჩვენებლებს.

ლინსკი

ნოუნიკი

ამირკავკასიაში საბჭოთა ხელისუფლების უძღველი დროს პირველად აზრებაჯანში აღიზარა. ბაქის წავით სარეზების წყობა, ასე გორაკი მთელი აზრებაჯანის მშრომლები, შიშობიანდენ კვლადიფორი მუშები გარდადენ სარეზობიანდ, ქალაქისა და სოფლებში იიდი გახასიაში ჰქონდა სპეკულაციისა, და აი საბჭოთა მთავრობის დღეში შეიკარა ა. ი. ლენინს პირველად გაუწოდა დახმარების ხელი აზრებაჯანის მუშებსა და გლეხებს. საბჭოთა ხელისუფლებამ აზრებაჯანში 1920 წლის 28 აპრილს გამოაქვეყნა, მაგრამ უკვე შიშის პირობად რიცხვებში საქონელს, ჩამოდა სურსათ-სანიაღვრე დატვირთული მატარებლები. ღრინმა იღო, და იქ დახმარება საქონლის არ იყო, ამიტომ წება დროს აზრებაჯანის ახალგაზრდა საბჭოთა მთავრობის დაწესებულება პური ჩრდილოეთ კავკასიაში. ამასთან დაკავშირებით 1929 წლის 12 ივნისს ლენინი დეპუტატს უწავნის კავკასიის შრომითი არმიის საბჭოს და სახსრებით საქვეთო კომისიისათვის წარმადეგენი ჩრდილოეთ კავკასიაში და ავღანის მას უყვებოდა რედაქტორს „ლიბერისონის“ აზრებაჯანის მთავრობის წრმწინებულს პურის შეურავების საქმეში, უყვებოდა ზო დღეში მიწარული ცნობები საქონელ ტვირთების გადასახადისა და ადგილზე მისი მიღების შესახებ. ამ ლინისების შედეგად ამხელა მისიანდ ინფანტად საქონელს მიწარულ და რამდენიმე ასულად ვაჭირი პური. მუდინის სარეკავი ხსენების აღსაყვებლად ლენინის წინადაცხობი გადებულ იქნა 100 ათასი მანეთი ოქროთი, იმავე მუდინის საქართველოს ლენინის წინადაცხობი გადებულ იქნა 800 ათასი მანეთი ოქროთი, რომელთაც სახელაჯარეკო შეძენილ იქნა 150 ტრაქტორი.

ლენინი კვლავ და კვლავ უბრუნებდა ბაქის, რადგან ბაქის წავითის მრეწველობის აღდგენაზე დადებ იყო და მოუდებოდა არა მარტო აზრებაჯანის, არამედ მთელი რუსეთის მრეწველობა. 1921 წლის 27 მაისს ლენინი უბრუნებდა დარტყვიას აქლებს „ილაბრასა“ და „ილაგნეფსა“: „საბჭოთა გაწოდებებს უკმაყოფილოდ უნდადებოდა და შრომუნებლობა. გიხოვი შრომისა და თავდაცვის საბჭოში შემოიგებოდა ბაქისაგან და ხმარების ხის ტექნიკატორ ლინისებისგან პირველად...“

უნდა დაწავსოთ მუშები „მეცადლორების“ იმისად, თუ რა ხდება ბაქოში და სკენ რით ვეცმარებთ“¹.

ბაქოში მალე გაუმჯობესდა მდგომარეობა, საბჭოთა მთავრობის მშობლიური მრეწველობის შედეგად წავითის სარეწვის ამხილი კვლადიფორი რეზო დაუბრუნდა, ამუშავდენ ჩამკვიდე კაბურდოლები, ბაქოს მუშებს მიწის წილადან ამოიღეს და საბჭოთა რუსეთში გაგზავნეს 150 მილიონი ფუთი წავითი, რომლითაც მუშახმა გახაზილეს აოხითი დღეში და პატარა ქარხნები. ბაქონდა საბჭოთა რუსეთში გაგზავნილ წავითი, როგორც ს. ორჯანიკიძე 1921 წლის 14 იანვარს აღნიშნავდა, „მძღვარი დარტყმა აგება მშრული ბურჟუაზიას და ბაქოს პროლეტარიატს შეუძლია თანამად თვლდნენ თავს მწიფროდ არა მარტო აზრებაჯანის რეპბლადიფორების, არამედ რუსეთის საბჭოთა რესპუბლიკისათვის და მთელი მსოფლიო რევოლუციისათვის“².

სომხეთში საბჭოთა ხელისუფლების დაწესებულებისთანავე (1920 წ. 29 ნოემბერი) ლენინის წინადაცხობით საბჭოთა რუსეთის მთავრობამ დაუფურცნებოდა მთელი სომხეთი მიწოდებისა და სხვა პროდუქტები, მაგრამ დახმარების მწიფდება ვაჭრობა იმასთან დაკავშირებით, რომ საქართველოში იმ დროს კიდევ ბოიკოტი და მწეშეიკერი მთავრობა,

¹ ვ. ი. ლენინი, ობს., ტ. 35, გვ. 528.
² გ. კ. ორჯანიკიძე, სტატისტიკა და სტატისტიკები, 1957 წ. გვ. 180.

რომელსაც ისარგებლა იმით, რომ საბჭოთა რუსეთთან სომხეთში მთავრად რეკავიჯა საქართველო გადის და კატორეკილი უარი ვაგვცხადა გატარებებს სურსათი დატვირთული მატარებლები სომხეთისაკენ, მიუხედავად იმისა, რომ საბჭოთა რუსეთსა და საქართველოს მწეშეიკერი მთავრობას შორის 1920 წლის 7 მაისს დადებულ ხელშეკრულება ითვალისწინებდა ასეთი ტრანზიტის თავისუფლებას. ქართველ მწეშეიკეებს ამ შრომად მუხანათის შესახებ ლენინი 1921 წლის 28 თებერვლის მოკლე საბჭოს მტრუნების სხლამზე ამბობდა: არავის არ ეუფადა მომინება წავითის არ დეშეშეში, ვაგვცხადებდა და პროდუქტები, რომლებითაც ჩვენ მივმარაგებდით საქართველოს (იგულისხმებდა საქართველოს მწეშეიკერი მთავრობა—გ. ს.) ამის გამო“ [ვ. ი. იმის გამო, რომ საქართველოს ტერიტორიაზე ვაგვცხადებდა სომხეთში გაგზავნილი ტვირთბა—გ. ს.]

საბჭოთა მთავრობის მიერ ვაგვცხადებდა სურსათი სომხეთში ჩრდილ მთელად მას შეშედე, რომ მწეშეიკერი მთავრობა დამებო. 1921 წლის მარტულ 5. ი. ლენინის წინადაცხობით შრომისა და თავდაცვის საბჭოს გამოაკვს ვაგვცხადებდა საბჭოთა მთავრობისათვის 1,5 მილიონი მანეთის (ოქროთი) დახმარების შესახებ. 1922 წლის 27 ოქტომბერს ლენინის წინადაცხობით შრომისა და თავდაცვის საბჭოს მიმართ ახლად ვაგვცხადებდა სომხეთის სოფლის მეურნეობის აღსაყვებლად 1,5 მილიონი

¹ ვ. ი. ლენინი, ობს., ტ. 32, გვ. 176.

ჯემალ იხვია

ლენინი ყველან

შე ამ ცხოვრების სიღალს ვეღღე. მიფარის ვარსკვლავი ციმილი ღურჯად, შე თუ არ მიწინობს,—მისამართს ვბრუნებ: —სტალინის ვორი, ლენინის ქუჩა!

როდესაც დღით გამოვიდა აღრე, დღეა მოხვედრე ვარდისფერ მანდლის, ამოხვადე მუხს საღამოს რომ ვაგვებ, გრინია, ცაზე ლენინი დარის.

როს თენდებოდა ნოვების შეიდი, ვესწრებოდა ზეითი ვაგვას, და წივილი დროსმა როდესაც ვეღღე, მასწილე ვრევიდი ილინის ძაღს.

კატორეკიის მშრომელთა ვეღღად, ბრწყინავს ვარსკვლავის ხეივანი ქიშკისა, როცა შეუვლად სტალინის სურსათს, ასე ვეღღე— ლენინი მიწეშეს.

როდესაც თვალთ ვაგვობ დრომას, შორის ვაგვებოდა სანატრული მანდის, იქვე ლენინის საცხა მომას, იქვე ლენინისაგან არივი მომას.

შე რა მიყვარდეს ამ ქვეყნად მეტი, იმის ხალხის და სამშობლის ვარდა, საცად ლენინის სინათლის ცეცხტი დღას კონერების გაღებულ ვარათ.

ამაყად ვეგვიდე ხალხს და პარტას: სისარესი ბოლო აღარა ურას, შობნანდობი გერი შობნანობა— სტალინის ვორი, ლენინის ქუჩა!

მანეთის (ოქროთი) დახმარების ვაგვას შესახებ, გარდა ამისა, ვაღებულ იქნა დახმარება 640 ათას მანეთის რაოდენობად (ოქროთი) ენაშენებლობა აღსაყვებლად და შედგომ გასაყვებლობად.

ლენინმა დაგვიტოებთ იტყობა, რომ მწეშეიკეების ბატონების უტანაკნელ პირობაში საქართველოს მოსახლეობა მწეშეიკეებს არაფერს ვეღღეო საბჭოთა ხელისუფლებას მტრუნობის დატვირთვით აღდებოდა. ლენინის უყვებოდა ცენტრში საქართველოს მწეშეიკეების სურსათი ურეკვლადიფორის წამს. იმისთანა საბჭოთა არმიის შემოსვლისთან ერთად მწეშეიკეები იქნა აოხითი ვაჭირი პური, შაქარი და სხვა სასურსათო პროდუქტები, საწარველო საქონელი. შედეგად დეპუტე სურსათის შემოსვლად მატლობდა, მაგრამ კვლავ მწეშე მდგომარეობა. ამასთან დაკავშირებით 1921 წლის 15 აპრილს ლენინი სტეკალორი დემბოში დაავლებს აქლებს სახსრებით საქვეთო სახალხო მიმართარების რიცხვების რწმუნებულს რაია. ამიღის ვაგვმწეშეიკეი სომხებს ბაქოსა და აშვე დენი საქართველოს და სომხეთის მომარაგებისათვის“. და მომარაგების ლინისებისგანა შესახებ „რეკავიჯად და აღინის ცენტრს № 293 ცხელის თანახმა“¹. 7 ივნისს ლენინი აშვე რწმუნებულს დემბოში კვლავ აქლებს ვაგვმწეშეიკეებს: „ვაგვალისწინებ რა საქართველოს მწეშეიკე სახსრათა დეკორაციას, წინადაცხობის ვაგვმწეშეიკეებს თბილისში, საქართველოს სახსრათა კომისიისათვის მშობნათი ვაგვცხადებ 100 ათასი ეფური. დეკორაცი მღებდა და შესწავლდა დამოუკიდებლობა“ საქსოპოტის ოპიგებულად ლენინი.²

1921 წლის 14 ოქტომბერს თბილისში ჩატარებულ ამირკავკასიის სახსრათა არსებობის რეკავიჯადი შედეგებზე ცნობების მოხდა, რომელიც 1921 წლის 1 მარტადან 1 ოქტომბრამდე რუსეთთან საქართველოს შემოვიდა სორბად 107672 ფუთი, პურის ვეღღე 26,651 ფუთი, სიმინდი 66,507 ფუთი, ვეკვი 3,413 ფუთი. სულ სურსათის პროდუქტები 233,655 ფუთი. ამას გარდა მიღებულ იქნა: 15 ვაჭირი შაქარი, 600 ვაჭირი პური, 720 ათასი არწივი მდგომარეობა, 6 ათასი წვილი ფეხსაცმელი და სხვა.³

ამ დროს საბჭოთა რუსეთი თვითონ იღვად დღე ეკონომიურ სინფეთა წინაშე. იმპერიალისტური და შეშედე მწეშე საბჭოელთა მიმართაგან მოხლოდ იყო მთელი სახალხო მეურნეობა, არც იყო გარდად დახმარების იმედი, რადგან იმპერიალისტებმა ეკონომიურ ლიკავდა ვაგვცხადეს საბჭოთა რუსებს, ამიტომ ვ. ი. ლენინი, აშვე ვაჭირ იძღვრება ბრძნულ მოთხოვნებს ავიღებოდავი რუსებების ვაგვმანების ავიტლებლობის შესახებ. ვ. ი. ლენინი 1921 წლის 9 აპრილს ს. ორჯანიკიძეს ვეღღეო აცხადებდა: „მიიღე თქვენი და მოწოდებ დემბო, რომ სურსათის მწიფად ამირკავკასიაში საწინდელი მდგომარეობა, ჩვენ მივიღე მთლიან რაია ლინისებისგანა, ცვაკვადნი იქვე მივბოძე სომხებს, დავაგვცხადე სახსრათა კომიტეტებისათვის მიცემული უყვებოდავი დავაგვებთ, მაგრამ უნდა ვაგვცხადებოთ, რომ ქ ქალიან ვეგვბრს და ვერ შეეძლებოდა დავგებოთ. დაგვუყვებოდა მივბოძეო შეშეშმა საოველი საგურგარე ორგანი მთელი ამირკავკასიისათვის, მთელი ძაგვბი და ვაგვცხადე კონცეციების, ვაგვცხადებოდა საქართველოში; შეეცადე თვითონ თვხები, თუნდაც სახელგარდად და წინ წასწროთ, რაჯა აზრებაჯანში ბაქოს რუსებების დახმარებით, ჩვეა ვაგვცხადებოდა მიწაშეიკე მდგებდა და შესაწყობოდა, ავიტვი, შეეცადე ვაგვცხადებოთ საქართველოში ჩრდილოეთ კავკასიისათან. თქვენ და ქართველმა აზრებაჯანმა შეუთხოვეთ თუ არა მწეშეიკეებს ჩვენს ახლად მოხლოდების სახსრათა ვაგვახაზთან ქვავმწეშეიკე

¹ „ლინისკი სტორი“ XXX, გვ. 407.
² გ. ა. ალაბუდგე რუბი“ № 111, 1921 წ. 14 ივლისი.
³ გ. ა. „კომინტერნი“ № 180, 1921 წ. 20 ოქტომბერი.

თბილისი შვილელის მასაჟი

ბიჭო წაუტოხოთ გ მათ და უფრო ხშირად მიე-
ზავებენ ცნობებს...¹

ეს დებუმა მოქმედების მთელ პროგრამას შეე-
ცავს.

მაგრამ მთუხდავად იმისა, რომ ლენინმა გაფრთხილება იძლეოდა აქ მალაინ გვერდის და ვერ შეეძლო დახმარებას... საბჭოთა რუსების დახმარება ამერკავკასიის ხალხებისადმი განაზღვრა მისი მიზნობრივად, რომ საბჭოთა რუსების 1922 წელს თავს დაეკავა ახალი უმუშევრება—დღივად გაკლავა, რომელმაც მოიცვა 24 აპრილიდან 25 ნოემბრამდე მტკიცებით. გავლამ საცხები მოუხვედრა განა და 20 მილიონი ჰქვამოდა ფრანკო, რაც რუსების უფდრეაციის მთელი ფრანკოს 20 პროცენტს შეადგენდა. გავლამ განუცხადებინა დახმარება ვიდვასპირეთი, სადაც მოახლოება სწრაფად ულუკაპურთად დარჩა. ჩვენს ქვეყანაში რომ საბჭოთა ხელისუფლება არ ყოფილეთო, მან-ღიანთით ადვანაინბე შიმშილის მსგავსი ადგი-ღიოდენ, მაგრამ საბჭოთა ხელისუფლებამ თავის განკარგულებაში შეიძო რჩევებიანა და ურთიერთდახმარების იმ სისტემას უწყალობა, რომელიც ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ ამერკავკასია, გადაპირნის იხანი დღებუან და ამერკავკასიის რესპუბლიკებში გაუჩნა მდენ დახმარება განა მარტო სერბიათი, არამედ მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობის აღდგენა-განვითარებასა, და მათი ახალი დარგების შექმნაში. სწორედ ამის შემდეგ ლენინს წინადადებთა საქართველოს შემოღებასი და რეპარაციების მოხდენის შესახებ მოვიდა ბიჭო ვერ 750 ათასი მანეთი ფრანკით და შემდეგ ერთი მილიონი მანეთი ფრანკით.

ამერკავკასიის საბჭოთა რესპუბლიკების სახალხო მეურნეობებს, სადა იხანი სასურათი ფუნქციონირებდა. წინ იქნოდა ვერ რუსების მხრს რესპუბლიკის, ხოლო შემდეგ სხრკ მთავრების ფუნქციონირებას, რომლებიც მათ ეძლეოდათ ნაწილად დახმარების სახით (ე. ი. დახმარებულად), ნაწილი თავი კრედიტის ფორმით. თუ რამდენად არსებითი მნიშვნელობა ჰქონდა ამ დახმარებას ჩანს შემდეგი მონაცემებიდან: მაგალითად 1923 წელს საქართველოს ბიუჯეტის შემოსავლად შეადგინდა 7,663 ათასი მანეთს, მაგრამ საქართველომ თავისი ხარჯების დასაფარავად საკავშირო ბიუჯეტშიდან მიიღო 14,747 ათასი მანეთი კრედიტის სახით. ამავე წელს აზერბაიჯანის შემოსავლად უფროდ 5,590 ათასი მანეთს და მან კრედიტის სახით მიიღო 9,939 ათასი მანეთი, ხოლო საქებომა, სადაც შემოსავლამ მხოლოდ 296 ათასი მანეთი შეადგინა—მიიღო კრედიტი 4, 298 ათასი მანეთის რაოდენობით. ამავე დროს ამერკავკასიაში აგრეთვე სასოფლო-სამეურნეო გადახმავად ძირითადი დაფარვები დარჩა.

რეპარაციის შემოსავლის გაუმჯობესებისათვის სახალხო კომისარია საბჭოს დადგენილთა ამერკავკასიის რეპარაციამ მიიღო 380 ათასი შმადი, ყველა შმადების შესაცვლელად, 80 მძღვარი თითო ქლავად, 200 ამერკული და ათასი ჩვეულებრივი ცხცტრინი.

პარტიული და სახელმწიფოებრივი საქმეებით უდიდესი დატვირთვის მიუხედავად ლენინმა მხოლოდ და დროს და თვალყურს ადევნებდა იმას, თუ როგორ იწყებდნენ საბჭოთა ქვეყნის ხალხთა ოჯახში სოციალიზმის შენობის აგებას ამერკავკასიის მშრომელებში, განუწყვეტლავ ემხარებოდა მათ, ახარებდა მათი მოქმედება.

სოციალიზმის აშენება, ისე როგორც მოლიაჟად სხრ კავშირში, ამერკავკასიაშიც მტკიცედ არის დაკავშირებული ლენინის უცვლად საქმიანთან.

8. სახსარქულიძე.

თბილისის გულში თბილისის საქალაქო საბჭოს შერბა. დილიდან დაღამებამდე მუშაობენ აქ დაუღალავი საბჭოთა ადამიანები, ხალხის რჩეული, დედაქალაქის მშენებელთა მოთავეები.

ეს ამბო ფესვსითა როდია. თვალსა და გულს ახარებს შრომის შედეგი. ჩვენ ვხედავთ, რომ თბილისის საღამოს სხვანაირია, ვიდრე დღისს იყო, დღის სხვა-ნაირი, ვიდრე საღამოს. ზღაპრულ მუჭაბუქსა ჰგავს საქართველოს შვირი დედაქალაქი, იზრდება და სახეს იცვლის არა დღივით, არამედ საათით. არ იცვლება მხოლოდ თბილისის გულშითა და-კინებდა და იმ დამიანთა შემოღობვებდა, რომელთა ხელშიაც თავს იყრის ამ შენების საღვებში. აქ ამტკიცებენ ნახსენს, რომლებიც შემდეგ გადაიქცივნან სასახლებად, ხიბლებდ, კორპუსებად და მაგისტრალებად.

აი, ჩვენ თბილისის საბჭოში ვართ. რამდენიმე წუთიც და თბილისის საქალაქო საბჭოს აიშასკომის თავმჯდომარე აღქმანორდელ მელაძე თავაზიანად გვართმევს ხელს.

— სულ რამდენიმე კითხვ მაქვს. თქვენს მოღვიწეობებს დაემთხვა ორი ისტორიული თარიღი საქართველოს ცხოვრებაში: თბილისის ათას ხუთასი და საბჭოთა საქართველოს ორმოცი წლისთავი. ყველას გვახსოვს თბილისის ათას ხუთას წლის ზეიმი. რა საჩუქრებს უშვამებთ მეორე დღესსაწულს?

— მეტს, ვიდრე ოდესმე. აი, საჩუქრების ათგვერდიანი სია.

თბილისი დამშენებელთა ახალი ქუჩებით, მოედნებით, პარკებითა და სასახლებით. ჩატრადება ბაგოვის ქუჩის კეთილმოწყობა...

სახეს იცვლის ლენინის ქუჩა, დღივით და საბურთალომდე საბაგრო გზით სიერცეს გადასწრავს ათასობით თბილესელი. „ქართლშოლს“ სტალინის ცამეტე ათასი ადგილი დევმატა. გაეკეთდა მიწისქვეშა გასასვლელი ლენინის მოედანზე, ასეთივე გასასვლელი მალე დამთავრდება ლენინის ქუჩაზეც შრომის ბაზრის წინ. თბი

სათს ახალი ლამიონი დამშენებს თბილისის ქუჩებს. „ახალ ხასის მიღობის აგრეთვე სიტყვებს ქრისტეანთა. მინერეტების რიცხვს უმრავლეს ფრანკურდრეს და სამისი არაფერის თქვებოდა.

„სასაქი“ გადაცემდება ვრცელ „მაგმეთა საწყაროდ“. სახმებლო ქრის კთხიბო აშენდება მშვენიერი კაფე-პავილიონი, ლენინისა და მელიქიშვილის ქუჩების კუთხეში—დაწყველილი საქართველოს ფლარამინის მიზეზმეტური შერბი და ფართოვრანიანი კინოთეატრი, დღისის მასხეში კუ—კინოტელედი, და სსოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტი. შეიქმნება ახალი კულტურისა და დისკენების პარკები კაროვისა და ოცდაექვსი კომისრის სახელობის რაიონებში, ავრთევე თბილისის ზღაზეც და ახლანდელი ზოთაპარკის მიმდებარეში, ზოთაპარკი ვადაცა ღლის ტბის „გუნგლებში“. აშენდება მრავალი ახალი საავადმყოფო და სკოლა. ადირ იქნება სამცხელიანი მეცადინობა.

— როგორ აჩქარებთ ამ გრანდიოზული საჩუქრების მოზადებას? რა ვაკეთათ დედაქალაქის საბჭომ ამ გრთი ჩვეულებრივი დღის განმავლობაში?

— ცხრა საათზე ჩავატარებთ ობერატიული თაობით, თორმეტზე დავატარებთ აკადემიის მშენებლობა, ერთი საათით გვიან ვინახულეთ ტექნიკის სიტყვის კომბინების ხაზარობით. ორ საათზე უფვე ვაკის საზოგადო. სასაათო აუზის მშენებლობის ვეცავით. სეულოც ვინახულეთ „დინამოს“ სტალინის მშენებლები, თონზე კო—ხელსაწყობის ქარხნის მშენებლობა ოცდაექვსი კომისრის რაიონში.

— ქალაქის ცხოვრების ყველაზე მტკივნეული ადგილი ისევ საბინაო საკითხია?

— ყველაფერი არ არის მოგვარებული. გვაქვს შეფერებები, ნაყოფინებანი, რაც მალე უნდა გამოვასწოროთ. ვასულ წელს ბინებით დავაწყობოფილეთ ხუთი ათას ხუთასობილ ოჯახს, მთვან ოთხი ათასი ახალ ბინებში მოთავსდ. შენდება ასორციკლათხუთმეტე ათასი კვადრატული მეტრი საცხოვრებელი ფართობი, რაც ოცდაათამეტე ათასით აღებმეტა

თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარე აშ. ა. კ. მელაჟე სტურმოდ ინაშვილთან, რომლებიც ამასწინათ მიიღეს ახალი ბინა.

¹ ე. ი. ლენინი, თბილ. ტ. 35, გვ. 510.

წინა წლისის. ეს რიცხვი დღით დღე იზრდება.

— ხომ ვერ დასასტუმრობ, ვის მიეცი, მავალითად, სარეზერვო ფონდიდან ახალი ბინა?

— მავალითად, ბინა მიილა ბრაზილიდან ჩამოსულმა ქართველმა, ვლადიმერ ინაშვილმა, რომელმაც ახლანაც ჩამოიყვანა მეტელად ივა შვილი. ჩვენ მედიან ვალში ვართ ხალხის წინაშე. საჭიროა მეტის გაყვანა. შედგენილი მანძილზე ქალაქში ისე უნდა იცვალოს სახე, რომ თვით პოეტის ფანტაზიას გაუსწროს მხარი. ელბაქიძის დამხრატზე აწენდება სამსაღილიანი სასტუმრო „ინტერსტი“, რომლის სახურავზეც ვერტმფრენი ისე აღდება, როგორც არწივი—უშმაზე.

— ეს მართლაც პოეზიისა და ტექნიკის კავშირზე მეტყველებს!

შემდეგი კითხვა ეხებოდა თბილისისა და რიგის შეჯიბრებას:

— ამ ორი წლის წინ გაზეთებში წერდნენ: „მეჯიბრებაში არიან გამარჯვებულნი, მაგრამ არ არიან დამარცხებულნი.“ შეგიძლიათ ეს დღესაც გაიმეოროთ?

— შემიძლია. მრეწველობის დარგში თბილისმა და რიგამ თითქმის ერთნაირად შეასრულეს ვეგმა (ის ოთხი პროცენტით). შრომითი ფორმირება რიგა და თბილისი მხარდამხარ მიდიან.

მადლობას გუხდით გულთიად საუბრისათვის. დღით ომბიტეტზე მივყვები.

ვის არ ათქვას თბილისის დღე! ყველგან ხარაოები. ზოგი ხეშია, ზოგი მთაში, ზოგი ქალაქის გულში. დღიებით თბილისი, რათა საძირკველი ჩაყარონ; არღვევენ, რათა უქეთისი ააშენონ. ბუმბერაზულ სამუშაოთა რკინის გოლიათები თავს იცაინა თბილისის მშენებელთა ხელში.

დღით თბილისის დღე. ერთი თვალის მოვლებით მისი ჩაწვლილი ისევე ძნელია, როგორც დიდი მისი წარსული და ნათელი მომავალი. მაგრამ ერთი რამ ეთქმის იქნება ნაწილი: თბილისი შენდება. რაც დრო გავა, უფრო დიდებული, უფრო ლალი, გულგაზლი და სახელებან-თქმული იქნება ჩვენი დღისკალი.

ჩვენი ვილა ერის ისტორიის შექმნახით თბილისის მშენებელთა ღვაწლი და სახელი. ხალხი უმადური არ დაირება მის მხარით. ვისაც თუნდაც ერთი აგური მიუტანია თბილისის მშენებლობაზე.

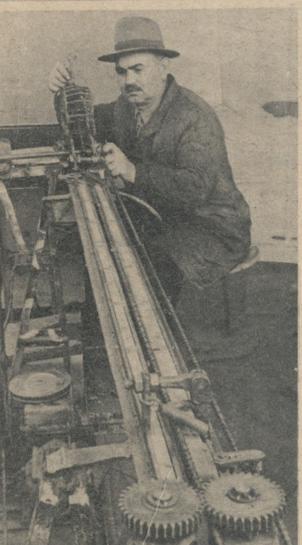
აკაკი გელმუხანი

საქართველო

კ ბ ი ლ ა ნ ა

იმ საახსრორად ღღს სოფელ აგვი 21 ერთი კვირა არ გამოხლდა სამუშაოზე, ყოველ წლის მოვლიდნენ სანიაველები მანქანის ჩამოტანას. ეს იყო სწორად ის მარტივი მანქანა, რომელიც ახსოვანებს მარცხელურ ზნისა და ბრლიანობას. ოცდაათი წლის წინაა მთიანი სოფლის მცხოვრებნი ხანაინებოდნენ მანქანას რადიკ ანაგველებიდან რაოდენ და უსწარმეკანაშხად თვლიდნენ.

— მოდიან, მოდიან — დასცხეს ყუიანი სოფლის განაპირას შეფხმა ბავშვებმა.

სანიაველები ჩამოიღეს და კალთზე გაიტანეს. დღედა საზეიმო წელი, რომელსაც ახე მოთმინებულ მოლოდინს სთვლიდნენ.

— მოდი, დატარალე! — გასცა ბრძანება ახალგაზრდა კომუნისტურების თავმჯდომარისმა. მანქანა სანიაველები არ აშუქებდა. ხანის არ შიშობენ, სანიაველები არ აშუქებდა. და ხოლო გამოარკვევა: მანქანას ერთი ბატარა კბილანა კლია. გზაზე დაკარგოდა, თუ კბილანაში დავაქვით დანა მზიარება. რაღა უფლებ ეწიათ ხად ეწევათ ახლა ასეთი კბილანა ადგილობრივმა მექანიკოსმა სცადეს და გამოიხიდას ასეთი კბილანა, მაგრამ ოდნავი ადრიალუბისთანავე ტყვიანობა გამოვარდა იგი. გაანგარიშება უზღვიდ არ იყო და კბილანას შედგენი კბილი აღმოჩნდა, ცქვად აშუქადნენ შედეგები, მაგრამ ამაოდ.

მ დროს მთიანი სოფელი ღარიანი იყო მკლველადამიანები, რომლებიც დატანარებოდნენ მკლველებს. მკლველმა იცოდნენ ცხენისა და ქვეჩის დაჭობა, მხილავალიც მხარის გაკეთება, მაგრამ კბილანას დაწვადება მათთვის ახალი ამბავი იყო. ასეთი რამ მათ ვერც არ გაეცოდინათ.

მაგრამ სოფელი აღმოჩნდა ასეთი დაშინა. შარიალი, მას არ გაუხლდა და არ გამოუყვანს თავისი საწარმო სურვილი. შიშობდა, შარცხას შემხებევაში ხასიალიდ ამიკედნებო.

ერთ დღეს მამ გაიანგარის კბილანას მხივი. მამ

აილა აკლო მისი, მათი იგი ერთი-ერთი კბილანას და მიილა კბილანაზე. შექვერ მისი კბილანა ითი იყო კბილანის გამორევი. თუთო კბილანა კბილანა შავი იყო და კბილანად მოტანადაც მთავრო თავს ადგას. ხანაველები ახსოვდნენ.

სწორად ამ კბილანად დაიწყო კომუნისტურ განმარტობის გადართვი კონსტრუქციის ძე ახლდნაის შემოქმედებით ცხოვრება.

ხსოვსკარად

ერთსულ თბილისის ხასოფლო-საწერტრო მანქანაშენებელ ჯარხანას ვეწვე მანტრტრტხდა მისი საწარმო სახლენი. საწერტროდ ამგურად ვერაფერი სანაწერტრო ექ ვერ აღმოვიჩინე და უნდა წავლას ვანტრტხე.

— მოვიდა, მოვიდა — შიშისა იწინებმა, — ერთი ხანტრტროს დაშინას გაკაცობმა, დიდი ოკლენ არა პეხს მიღებული, მაგრამ ოქრის თავი კი პეხს.

ახე ვავიციანი პირველი ვალკატონ ახვლდნა და მალი დავმეოვებოდი. თუ ურთაქმდებით განდენებდა თავის ურთი მის შემოქმედებით ნა-ბიძე, თითქმელ მის გამოიფინება.

— მოვიტანე ერთი რამ, მინდა აქ დამიშვადონ, — შიშისა მამ.

საინტრტურტრო სააქრის ედილდნა იდგა რომელიც მანქანის თვინაეთი ნიშუმი.

— მეტი და რა აისი ეს — ვეიფინება მამ.

— ხსლავტრტო, — მომიტანა. — ჩვენი, რაკაში, ბეგრია ვაშლი და მისახლოება ყოველწოლორად აკეთება ვაშლის ჩირს გახავიდა. მაგრამ იციო, რა წავლავა უნდა ამ საქმეს? თუ არათანარად დატრტო წილახებს, მათი განმობა ძნელი იქნება: თხლ-თხლი მპეტრტე გამოიფინება, სტელ-სტელი კეჯრ კადეც ნიღლი იქნება. მათთან ძნელი გულის ამოჭრება. ამ დროს კაცი ბეტრტრტე გაიჭრის ხლს. მეტი რადღეს დატრტრტო საათში ათ კილტრტრტრტრტე კი ვერ დატრტრტე.

— ერთი წლის შემდეგ მე ვინამ მისი კატრტრტრტრტე მუშობა. მას აწინებდა თითონ გამოტრტრტრტე თხლახლი ტრტრტრო გამოტრტრტე: მანქანას დიდი ადღელებით ათავლიერდნენ მისავლენმა. ის ტრტიდა ვაშლს საათში, 2 ტონას.

„ს ა ბ ზ ი“

დღიდან ვერ მახვდი ერთ რაშენ: მაინც როგორ ახერხებს ეს მცირეოდენი კომუნისტური თავისი იდეების გამოტრტრტრტეში? სხვა არ შეუძლია, არც ბავდა იცის, ახალგაზრდობაში სწავლასათვის ვერ მოიყვია.

უფროც მამ გაეოტრტრტრტე და ვეიჭრის ურჩალობა, ირჩინებლობა, ხიადე, ყოველი მისი გამოტრტრტრტე დღე ხსრტრტრტე მისაწარმედაცხობისი.

— აა მთიანი უტანსაწილი გამოტრტრტე. — შიშისა საკონსტრტრტრო ბერტრტე უტრტრტე და მათთან გამოტრტრტრტრტე მანსაზო, რომელიც მისი კბილანაში იგი. მამ წინვე მომავლად ვახლლ ხაკევი, ხამ გახსოვო, როგორ ახსვლდნა იგი თავის ბერტრტრტრტე ბტრტრტრტრტე და ბატკრტე კატრტრტრტრტე სახელადმული აქ კი ცნება გამოტრტრტრტე. მანსაზო არა მარტო გამოტრტრტრტე გაკეთებულ, აქ იყო ჯარტრტო, ღვლტრტო, დტრტო, კოტრტე, ძაბეტიც და ათვედ ბეტრტე რადაც.

კონსტრტრტრტრტე და მანსავემმა ყველდტრტე მისი კატკეც ვაღიკადნეს. ხოლო სახეობისა დაამბახლეს კაციც მეტანსარტრტრტრტრტე თამბახის საწარმო ხარტო, რომლის საწარმოებით ერთი კვირა ეტეს წოშო აშუქნეს იცის, რასაც წინაით წიშის საათში ახერხებდა ორი კაცი თამბახის შრომის დროს.

შეთამბახებეს ახვლდიდანა დაწვრტრტე კიდეც იყო მატრტო მანქანა, რომლის დატრტრტრტე ერთი მცირე თამბახის აწმხებისა ასრულებს შედეგ კაცის საწერტროს.

3. გიორგაძე

- დაჯვრებიტენ...
- მგონი...
- ხანგრძლივ სიჩუმის შემდეგ პირველმა ისევ განაგრძო: —
- შენდობა დაუშვით...
- არა...
- არ უნდა წამოხდეთ უფიქროსად.
- შენდობებითი თუ დაჩინება.
- ჩემი ბრალისა... მე უნდა და-

მივით.

— მე ვიპყვე, მამო, მაგრამ რაღა შეიძლება დაჯვრეთ უღასარაო. ეოჯულ შემოგვყავია; მე უნდა გამოჩინა მეტი გონიერება.

— წუ მიპყვე, მამო, მაგრამ რაღა კეთილს მოვაშურებ — სხვა კეთუ-ნა აღარ იყო?

— არა, სწორით რომ აქ სჯობდა. მხოლოდ აქ შეიძლება ისეთ ამბავს შეხვდეს კაცი, როგორცაა ჩვენ ვეძებთ... ცეროპაში — საფრანგეთში, ჩვენ უყოფლივს წავაშურებდით იტყვიან და მუდამა...

— განსაკუთრებით კი არის ეს ვიღაც ახალი მეთემა...

— თავიდან უნდა იყო... რა სპეციალური იყო ანგითი თავის გამოხატება, როცა კეთილს თუ შეუფრთხობდით, განაგრძობდა ადვილად გამოჩინება და ჩვენც არ ჩავაჯვარდებოდა ახტი ნიჟიში.

— ვინ არის, რა მიზანი აქვს. შეიძლება, ჩვენსავით თავზე ხელი აქვს აღებული, შეიძლება, მისთვის სპეციალური ვინმე დაუმტკიცოთ ცენისარს ამ თვით ურწულოთ, რომ მართკ მას შეუძლია სძლიოს მებრეს.

— რაღაც უნდა იყო ხალხი კი მოხუცა. მიჰქიეთ უნდადებმა მათი თვალტანამობა, რა შენთვის ცუხეხი. თუ შეიძლება, ირა. მანეთია, რაღაც საზღვარში უნდა იყვნენ...

— მე უკვალზე უფრო ამ შავით გამოყოფილია კაცმა განაჯვარვა,

ნიკო ლორთქიფანიძე

დღეს არაფრის კეთება არ შეიძლება, მაგრამ ისე მივხვდი ვერას, რომ უნებურად მივეყვით მკვიდრს, წინდს ღირს ვერთინი, ვანობივე დაჯვრულე ბოლოდ და ცხოვლებს იღნდა შეგებს...

თვით მევედ რომ ახლდა და მერჩე ჩვენ დაგვტყვიდა.

— მია, მია, რომ საკვირველი იყო უახლახანი, შეგონი. არავითარი იარაღი, გარდა ხეხალისა...

— არა, მავი არაფერია მეფის ბრძანებით იგი ხუდი მე დახვევებოდა. ერთი ხმელი მტრისთვის არ მოუქმენია, მხოლოდ მიქმენდა იდგურდა და მე მიფარავდა. მე ცოცხალი აღარ

მყო იყო, რომ ჭეპი შენგერია უიარაღო კაციისთვის... ცხენიდან გახლოვარდნის უსინდისოდ ბეჭთან გადასხმა მკლავი... სისხლიდან იცლილია. აქნით არახად იყო... მინდოდა მე თვით მიგმარებოდი, როგორც შენდობლი, თუმცა ახეთა კრილობის მე არაფერია ვიცი, მაგრამ აქვს ეს უსწავრო ხალხი მოვარდა და დამაშავს, თითქოს მეუბნებოდნენ, არ შეიძლება. ვერაფერი გავიგე... თვითონაც კი გადაარჩინელი ხელით მარენებდა არ მომიკარგო... სრულად დაგივირე. მხოლოდ ბოლოს განაშინებია მარევენა ხელის სალოკი თითი. რამდენადღაც აივს ხეხელე კურნა... შიშველი, უნდოდა მომეჭრა.

მეორე ტუხალმა ხელი შეუხვია ბეჭებს და შენიშნა:

— აქ რაღაც ნიშნები უნდა იყოს.

— დაახ ნიშნები მგონი მათებურად რაღაც აუფრია.

— მერე, მერე?

...რა და, ბეჭედი მოვაძვრე, როცა შენდგე ამ ადგილას ჩამოვარდი... სისხლისგან სრულიად ადვილი დახვედა. გულზე იდგა ხესგან საქარაოდ გაეთიხებოდა ვერა...

— მერე ვერ გავიგე, თუ რას ნიშნავდა უყოფლივს ეს?

— ვითივე, მაგრამ გარკვეული ვერაფერი გავიგე. მხოლოდ, ასე უნდა იყო... მერევე მეც დამებრეს და არ ვიცი, რას მიავარდა.

— არც ჯავშანი და არც მუზარაღი; სხვას არ უტუტავდა და იგერიებოდა მხოლოდ. უკვლავ უფრო სახსოვრო ადგილას ვარდებოდა. ჭერ მედღეს დახვევებოდა ფეხებზე და მერე შენ გამოხალდა. მოკლული არ დაასულავდე. დიდი კაცი კი უნდა უყოფლივს და გამოხალდილი და გამოწვრილია მე მომარაგი. საკვირველია, აქვე რაღაც საიდუმლო უნდა იმალდებოდეს.

— ამ მეუფათობადა სრულიად ბნელ საკვანში რომ პატარა...

შორი განხმა კარბის კრიალი.

— მოდიან, მგონი.

— დაახ და მოუწავდე.

— კრისხანები არიან. სალოცავ დღის უტუტავია მოვცემენ.

— არ შეიძლება უკვლავი უფლის ხელი არის... ამას ვუკვლავი ხომ,

ნიკო ლორთქიფანიძე მრავალი წლის განმავლობაში მუშაობდა ისტორიულ რომანზე დამა ვიკარბის შესახებ... თითქოს მიზნით... რა რომანის მოთავე გერთა შორის არიან იმინი მინი-მოლონა. დიდად, ჩერ ბაზანაბანო და შენდგე საქართველოში გადმოხვეწილი-ვაქვეყნებთ ამ რომანის ერთ-ერთ ნაწილებს.

მამო და ვიკოვით, თუც უსმართლად და არა ბრძოლის ველზე... არ შეიძლება შენს მათ უკუცხენს შენ მუცელშია მკვიდრის მანავენლა-ეროპანის ბეჭებზე მკლავი გადაადგეს, მაგრამ როცა აკვანტელი კარს სახლშია სიბერე შეიძლება...

რომანოვით, დაწვრილ და ვაკეკულს ეტლით შეიძლება შეიძლება კარბის უსმართლო ვიკოვ სინალოზე პატივტრება დაიხანეს რამდენიმე დარაჯი, რომელიცან ერთი ხელს უჩვენებდა განსაკუთრებულად, რომელიცან ხომდა მიზანდობლი, ხოლო მეორე, ვითმდა თარბინი, ძველად გასაგები ინსულსურით ტუნებოდა; მიზანდობლი.

— უკვე მოკვია ვამაში? — ზედმეტის სიღნინო მათის ერთმა პატარა-მარაგამა...

— არა, არა, თქვენ ვინაბნა მხოლოდ.

უფროსი პატარაი ხალხით წამოვდა და ერთმა ნაბიჭმა უკვე კიბუნათ მიიყვანა, მაგრამ აქ შენგერია და უფროსი რჩე გუგუშა.

— რა უნდა იყოს ჩვენს თავზე? — ადგილმა მას უმცროსი.

— არ მემის... ნახათ, რაც იქნება.

პატარაები ჩაატარეს სახსლის მთავარს მათს, სახამართლო, ვანაშორის ბაღს, შეუხვებს და სტუმრებისათვის მიჩინული დიდ შენისათვის გაჩერეს.

გამოიცივეს კარისკაციები.

— ეს ქართველები არიან... ამათ რაღა უნდა იყო?

— მოიცა, ვნახავთ.

პატარაები მედღეს წარუდგინეს.

— ლაითურთ იღიან? — იგიანთა მედღეს.

— არა, მეფეთი.

— მას თარბანანი.

— გასლავთ.

— მას გადაცილი, რომ შავითი თავი მედღეს მე მიზნავ.

ჩვენი თავის გატემა ავიცს შეუძლია, ეს ერთი, და მეორეც — ჩვენ თავისუფალი კეთილშობილი ვართ და უიარაღოდ შეგულები ხანის და შეიჭვლით, თუ რაიმე ბრალს არ გვდებენ მედღეს, ანდა პატარად არ გვეყოფს.

— მართვით ირავებთ ხმალ... და შენ, თარბანო, გუგუშეც ამ ვაკეკულს, რომ მათი იარაღისა და სარკინადადებლის მიღება ვერ მომწერს, რაგან, სანამ დიდი კეთილს მოხელის თანახმა გუნჯერებოდა მოახდენდნენ, მე ვარჩიე მათი ჩემთან მოწვება.

— მაღლოდელი ვართ მეფის — უპასუხა ირავემ ერთად, თითქოს გუნჯერისთვის მიგარსკებიან ნახარბენს სიტყვებს იმგორებოდა და ირავემ ციკ-ციკი მუხლი მოხარა.

— თქვენ მედღეს განაგრისებოთ, დანამდე კი მე ვარ მეფის თქვენ დანა ჩინსებო — ამიტომ ვითხოვე მეფისთვის, შეცულობა თქვენი ახლგაზრდობისთვის უტარებოდა, და თუ თქვენვე გებრით, თქვენც ჩემთან წამოხვედით საშუალოდ. მე ვნახე თქვენს უკუცაცობა. ვიცი, რომ დიდი კაცის შეიძლება უნდა იყოთ, რაღაც

საიდუმლო გაძიებლები საშობლო მიატოვებენ და ახალ საშობლოში სიბები ვეჯდებიან და გონიერება სასარგებლო დაჩრბობენ.

— შენო, ჩვენ ორი ძმა ვართ. ჩვენი ნებით გამოვიხოვე მეფეს... არა იმიტომ, რომ ამ ჩვენი ყმის ამ ჩვენი მეთვის უკუყოფილი ვყოფი, არა იმიტომ, რომ ვეფიოთ ხიბლი და წინადეთი, თუმცა ვასიარის და ვიხიბის არ გვეჩიოთ. თუ იგი სიხიბის ტყის საიდუმლოდ ამ მეფის სახელად იქნება მიმართილი. მიზნა, თუ არა მივადეთ ტოლ-ამხარებელი, მეფე დიდებულ, საშობლო სავეჯი ოცნა (ჩვენ ახლო ნათესალები არ გვეჯიან), დარჩენ ჩვენთან, წუ მოგვყოფო მისი გამყარებების, როგორც არ მოგვყოფა ჩვენთან მეფემ და გვეჩად. არა მასში სამარცხვინო არ უტყვიან არა.

— მგერა და არ ვოგოფი.—ზრბანა მეფემ.

— ჩვენი საშობლოდან აქამდისაც ბევრი ადგილი გამოვართვი. მრავალი მეფე, მერცხვი და შთავარა ვნახეთ. სწორად გვაძატივებოდნენ დავარჩინოვდით. მაგრამ სიტყვად არავითარ მიზეზით და აქვდის პატივების ან დროს ვთხოვით მოსაღებებლად. საშობლო თქვენთან ხელსავერებლად შეჯავრია. თქვენი ხელტყვიობის სიჩაქმა. თქვენი ქვეყნის შესახებ გავიხილო ამბები, თქვენი გულტყვილობა თითქმის გვეუბნება, რომ თქვენთან უნდა ვეფიოთ ახალი ოჯახი... და ამ ჩვენ ორი, — მძებნა ვეჩე უჩაადენენ, — ვფიცავი ხმლებზე ჩვენსა და ჩვენი შთამომავლობის მთავარი, —ორადენი ამოცოთ, — მარად ვყოფი ვარგულად მეფისა და მისისა ნათესაის, მივცოვად და მოვიმოქმედებოთ მისი ბრძანებით ყოველ, რაც შეგებების ხელმძღვანელს ხელმძღვანელს მიმართ, სანამ ოცნა მეფე და მისი შთამომავალი იყნება და ჩვენი შთამომავლობის მიმართ შესარბულენი თვისსა ვაღიბებულებას.

მეფე და კარისკაცი ოდნავ შეკრბოდიან, განცხადებულა თუებოდნენ ამ სანახაობას და იმხენდენ ვა-

სადაც რნავე ნაოქამ სიტყვებს, თარგმანაც ვერ შეწყვიტა ეს განცხადება.

მძებნა ისე აარახუნენ ხმლები, მეფე მიხვდა, რომ ისიც უნდა ჩარეოდა ამ ცერემონიაში, მაგრამ, არ იცოდა კი როგორ.

გადათარგმნელმა სიტყვებმა მეფის გაუადვილეს საქმე.

მან სასწრაფოდ შეუერთა მათ თავისი ხმალი და, რომ მათთვისაც გასგებთ ყოფილიყო, წარმოსიტყვა:

— Amen! რაც ვაკვებები და მტლად ვასარგებლებ ვამოცდა ახალ-გაზრდა ხელმძღვანელებსა.

ბოლოს უტყვიან და ხმლებდებულა ანწინა კარისკაცთა შორის მდებარე მხეც პატვისსებზე დიდებულს, რომ ხელად ვაგანანა...

- ვფრ მივადე...
- შილი, ბებრი, ხელი ვაგვიხიბნის!
- როგორ, ბებრი?
- შენი ხმლით ვაგორე ჩვენი ხმლები.

მიხილეს სამიწვეთები აპარულად მეფის ბრძანება, რადგან კარგად იცოდა, თუ არა ნიწნავდა ხელის განასა.

ყმაწვილებმა ისევ დაიჩქარეს. მეფე ურბურად მეფე მათგანს ხმლი მხარზე ვაგარა, რასაც დიდად ვაგაზარა იგი, და როცა ეს შეამჩნია მეფემ, მერცხვის ისე დაავდა ხმალი, ყმაწვილები ადგნენ და მეფეს ხელზე აკოცეს.

მიხილ, „მემატიარეს“ დაიჩქარენ. ახლ შეუერთებდა საქართველოს მრწამსს ორი შობლიანადული ორი ლოდი.

ეს ცერემონია სრულდა უცხო იყო მეფისა და ქართველებისათვის, მაგრამ რადაც ქვეშევრდები იფრინეს მისი შთამომავალი და მოეწონათ.

ყმაწვილებს ტყუილობდა, რომ ვასარგებლები იყვნენ, ხილი მოხილეს „მომხმებ“ ენდა, საბოთ დიდებულად და თავნი ბრბუნად აჩრა — ჩემი ვოგო რომ ერთ მთავანს მივცე, ვითომ რა უტყვიან... კარგი ოქახისწავლები უნდა იყვნენ და ვაქცისკაცად არ დაიქუნებინ.

— აქვლადური ეს ქალადურ უნდა დაიჭირეს, — თუბნებდა თარქიმონს საშობლოები საშობლო თავისი „მეხაბადის“. მეფემ ამ დაპირაკს უყოი მოსტრა, მიუხაზოვდა და უთხარა განსაუბრებელი მართობით, როგორც უცხო ენაზე მოხაზობის თუბნებინა: — უთხოვია!

წინათ შორის ვაგებებს ორადე ვინაწავდა, ოდნავის დიმილით თავი დაუტყრა.

მას ასოსეს შფოთიანი, ცხარე დღეები, გამკაშა შევა და სუსხიანი ორუელა ზამთრად, მან არა მიუბრუნე, ელსა და შარბაზეზე, ანგია, ლწუა და დაქცობილი ყველაფერი, რაც ჩვენი სამშობლის ბუნებრივბა წინ უღვდა. იომა, იბრძოლა, იბრძოდა იმისათვის, რომ მიუტანა შფილიბა, ვარბილ და შიზიანი დღეები. ის იყო შფილიბის ერთადერთი კარისკაცი, იყო და დღესაც დარჩა.

იგი ეხლა, როგორც მოღილი ვეფხვი, ვარბილად, თელხმ და ისევებნება ხანდახან ვაგაფიბიზებენ, აახარებენ და ეწას გაუტყუნებენ. მივა, ვაწმინდანად, ვასუფთავებს, ამოქაჩავს. დავარბილობს და ხეიბანს ზურგზე მოიკიდებს და საშფილიბოზე ვაგვავს. მერცხვე მეფე, დიდებულნი ამ ადგილზე, სადაც მისი ხმალი მიიჭრება და კვლავ მივიწევი ფტყობს.

და ამ, ჩვეულებრივად ის ადგილსამყოფელზე ვართ და გულსწორი ვაგაფილდობთ... საბრძოლეს ტარეს. იგი საშფილის სალონიბოებო დღეობი დასეს და სავერისი პრივილეგიის ირცელება. ორ-ღურბანს ვაქაწურე დასეს, მწვენი, ხუთს-ტყვისქალიანი, ნაომატი, მანქილობებია ქრწევა ტანზე. შობლივად ვაგაზარა-ტყვიანა, ზარბანა ოდნავ აქვს და სათაფლე საწავლენი ორი ამოღესილი.

სტყვის წესი საუბრობენ გატყვილი და

ქალი ბოლოვდა

შრომს ანდობენ აფრინი დილით. მხარეს ურბუნებ, რასაც იბრუნებ, რომ სურვა ტბილი, სიყვარულე ტბილი ჰქონილენ საბჭოთა ქვეყნის ბინადრებს, ვრგვიანას ვაგაბიკა, შეწლა გრიგალითან ყოველ თვეწინასა ზრდის და აკავებს, დაუცხრობილი იქვენი ბრბადა ცაფლ ამალგა ლომულად ვაგაბატებს, თქვენი სააქრო დაღვდავარი შრომის ვარგულ როგორ ვარბეა?

შალვა აინსულავილი

მელომორთი ვისევედნი მანამ, ო, როდესაც ის სიხიბი ვინაგ: ვაგაფილდობის ბოროტად ვარბი ვილიც მიგი ვაგაყოფა ვინაგ: — ყველაფერს, ვეფხვიანს მიწას წინ ყუმბანის დაფეხვილი მასობის მტომარავლი თუბნ ვარბი ვეფხვა — და ჩვენივერ ვაგაბიკა შევადე, ვარს კორკრი დასქმნილი ვებრენა, შიშისაგან შეპარავდა ბროლოვ... ლევა მიწეს ტამარის ვეფხვი წვედა დაუყოფილ ვაგაბატებულ მიწას; ხელი ვაგულ, მიწებდა ურბი — ო, ქართული მიწის ძალა ვიყნა და აუმაღლ ვარგულ მასრა... და ის ვარბი ვეფხვილი ვარბი ვაგაბატებდა და ვაგაბარა მუსიყე ვაგაბატებდა საკუთარი ლბიყე, ახალგაზრდა აინარბა თისენ, ფურცელ-ფურცელ ვაგაბატებდა უცეს!

ნახანარა. იქვე ტანისტის მიბიე ტული დეს. სადავალადული სასტრუქო ამოკაწრობია რუსული „სა“. ვინ იყის ვინაა მისი ავტორი, რა დროსა და რა პირობებშია იგი დაწერილია.

ავტორ ტანის დღეწადულად მელთაგული მოვიდა. შვედებრენი, ჩანს ცხელი ახალგაზრდა ვაგაბატე ვერბანაშვილი, იგი სათაფლად ახრავდა ტანეს ბრბუნებს, ფრთხილობს, გულსაბილი ვოფინს. ვაგაბატე შემიხვევით არ მიხვდრილია ამ ტანზე. იგი საბჭოთა ამრის როგებნი ტანისტად ირცელებდა და როდესაც ვარბუნდა ხელის, ვერცხრბა-ლვაგულე შეზამდა, მეფეს ეს ტანი მიიღეს და ახლა სწრაფად და მუც-მოდის ვასწურე, თუ არა ვაგაბატე. საერთოდ აღმჩენი ბრბადა, ერთნო მიწინადაც ვეფხვი. მასში თითქმის კაცი ვარბუნდა ვეფხვა ისინი, ცეცხლები ბიჭები არიან, მხარედაც ამ ხანადურა სადავარი მეგობრებისა იშვითაია, მაგრამ ვინ არის ისინი წინავე იქ ჩვენთან თავიანთი მატარებელი, რომლებიც, ასუფთავდენ, აწესრიგებენ და კვლავ აყვებენ ნაწიანებს ჩინებ.

მათ შორის არის ტანი № 752, ტანი, რომელიც იბრძობა წინაშისათვის და დღესაც შფილიბის და ბუნებრივბის ემსახურება.

ბინის ქალა

მანქნის ტეხში ჩადის ნეტარი და ყველაფერს ვერად ვარბეა, ვაგაბატე სასული ვეფხვის ამუბებს, რომ ნახლავი თუქმნა ვეფხვიანს, საშობლოს ადლებუ ვეფხვი სარკებებს, თქვენივერ ვეფხვილენ ტბილად საბამის, თქვენი სიტყვების მიწის მოსტყვება, ხალხს უბრუნებთ, რასაც იბრუნებთ, ვეფხვიანება მასაც ისტატებს, და კომინისტრუ შრომის ბრბადავებს...

ბინის ქალა

მავე მასრამ, ვინაგანა მასრამ ვერ ვაგაფილ ვაგაბატებულ ვეფხვის, — ვაგაბატე, ვაგაბატე, ვაგაბატე, ვაგაბატე ვაგაბატებულ მიწისა, ხილი მარად, ვეფხვიანი მიწა, ხილი მარად ვაგაბატე თანა, ხილი მარად ვაგაბატე თანა, ხილი მარად, ხილი მარად იქცე, ხილი მარად ამოვალდა ყანა... ისე, როგორც დღესაც ვეფხვი იყის... ვაგაბატე ვეფხვის სხავე, და მგერა სიზმარისი კარი, ძალმორბუნად აყვებოდა ნაწიებს სასული ვეფხვი კვალად, შთამბრუნე ჩამბატებულ შეფას... ახლა, როცა ის სიხიბი ტბილი მიწისთვის ცინცათვლად ვარბუნებს, ჩვენი ენით ითქმის ყოველ დილით, მარად იყო ვაგაბატე ვეფხვი, — ვაგაბატე მიდგას ის შვეტებს ბიჭი...

სხობილი გაორცე

როგორც კი მას შეებდათ, მთელი თავისი დღემიწილი ანდაგობით, ცოცხალი-ბული თვალწინ დაგიდგებათ ცნობილი მოჭოდვის სანდრო კანდელაკის სახე. იგივე ტანი, იგივე აგებულება. მხოლოდ გიორგი მიხეილის მგ თავთაქიშვილს სულ სხვა პროფესია აქვს: არა სპორტული, თუმცა ისიც ხარტულია, მიწოდველია, სხარულის, გამარჯვებისა და დამარცხების მომნიჭებელიც.

სპორტსმენი ჩვეულებრივ ახალგაზრდაში იხვეჭს სახელსა და დიდებს, მცდელობით-მიწურნილი კი—უფრო გვიან. ოთხმოცი წლისა იყო გიორგი თავთაქიშვილი, როცა დაბეჯითებითა მოიხვეჭა თავისი თავდადებული შრომის ნაყოფი.

იღვა თბილი, მზონი ნოემბერი, მაგრამ ირგველი შემოდგომის სუნი ტრიალებდა. ფართო აივნინან მოჩანდა ბორჯომის ხეობის საუცხოო ხედი. ხანდახან შეწყვეტილი საუბარს და მდუმარედ ვტკბებოდი მუნებებს თვალწარმტაცი სანახაობით.

— უკვე ორმოცდაცხრამეტი წელია, გელორ ვძღვები ამ ადგილების ცქერით და მაინც ვერ მომიშორებია ავილი,—მუხუნება ჩემი თანამოსაუბრე.—სოფელში გაზრდილს ქალაქში საცხოვრებლად ძნელდ ჩაიტყუებ. მაგრამ ერთხელ ფეხი მომიცდა

და მერე როგორ ქალაქში მოსკოვში. ეს იყო ჩემს ახალგაზრდობაში, როცა გამოჩენილი მეცნიერთა ლექციებს ვისმენდი. მაგრამ გიორგი დიდხანს როლი დარჩა იქ. წლიანებრის შემდეგ, მამის გარდაცვალების გამო, მშობლიურ მხარეს დაუბრუნდა, ბორჯომის ახლოს—სოფელ რველში დასახლდა და ხელი მიპყრო მეზობლურებასა და მეხილეობას. მთავარიან მიდევალეში ძნელი იყო კარგი მოსავლის მიყვანა, ბოსტნეული კულტურათა ახალი ჯიშების კომბინა. აქ გვიან დგება გაზაფხული, ადრე მოდის შემოდგომა. ბორჯომის ხეობაში კარგი ჯიშის ბოსტნეულის გამოყვანა ნიშნავს მისეც მას საგზურთი სხვა მთავარიან მხარეებში ვასაერტლებლად-სწორედ ეს იყო რველელი მეზობლის ოცნება. ახლა კი დაიწყო დოვლათიანი რთელების დრო.

ჩემს წინაშეა კომპოსტოს ვეგებრთელთა თვის: მის ნახვარი მეტრი სივანე აქვს და ათობით კილოგრამს იწონის, მაგრამ მთავარი ეს როლია. კომპოსტოს, ჩვეულებრივად, რვავენ ზაფხულობით, შეიოდგამაზე სქრიან ნედლიად შესინახად ან დასამწინებლად.

— ჩემი კომპოსტოს დათესვა კი, —ამბობს გიორგი,—შეიძლება ადრინა გაზაფხულზე, მაგალითად, მარტში. თუ გსურთ, დარგეთ მისში, ანდა შემიდგამაზე, სექტემბრის ბოლოს ან ოქტომბრის დამდეგს. რაც გვიან იქნება, მით უმჯობესია. ზამთრისშირა რევისათვის უნდა გვეწოდეს კარგად შეფუთილი ნერგა. მაშინ ის გაუმტებს ზუთ-შეიდ გრადუსიან ყინევებს. გევა ზამთარი და მისისა და ფისისო თქვენ შეგიძლებათ მოსავლის აღება.

ბორჯომელი კომპოსტო ხარობს სამგროშიც, სუბტროპიკულ ზონაშიც, მთიან ადგილებშიც, ის უძლებს ვაგლებს, ძალიან

მსუბუქია და გამოსადეგი დასამწინებლად. იგი ვაგრცელებული ესპანური, ვიონიერის, დაქნებულისა და ჩინი ქუქუნის სხვა ოლქებსა და მხარეებში.

ჩინის შემადგენლობით ბორჯომის კომპოსტოს ბაილი არა ჰყავს. ამიტომაც დირსეულად **წარუჭუნეს მას მწიქნერი სახელი „ლივანო“**.

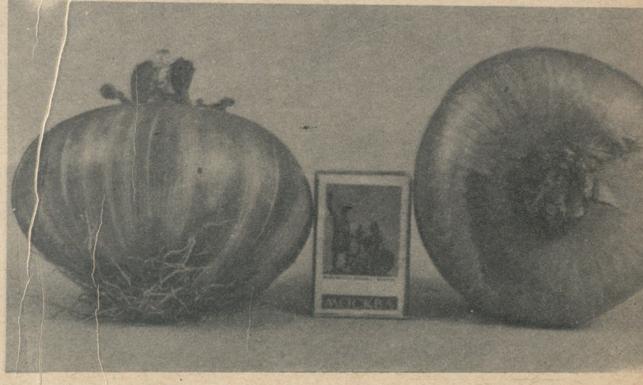
ახლურ და პარტეულთი ხაზენ გათქმულ ჯიშებს **გამარჯნა ტეროსული კონკურენტი**, ესაა „ბორჯომის რეკორდი“. მას თავისებური „დელიკატური“ გემო აქვს. იგი მართლაც უხარმზარი რამაა. მოზრდილი ადამიანის ხელისუფლებზე მხოლოდ ერთი თავი ხაზვი ეტევა. ამა, რა იქნება: თვითელი ცხრაასიდან ათასორას გრამაზედ იწონის.

— ბორჯომელი ხაზვი ჩენი რსუბულიის სრულუფლებიანი წარმომადგენელია სსრ კავშირის სახალხო მეურნეობის მიღწევათა გამოფენაზე. გამოფენის ფართობზე, ჰექტარებზე გადაყვანით, აილეს „ბორჯომის რეკორდს“ საუცხოო მოსავალი—618 ცენტნერი!

ბორჯომის ხეობის მიმე პართებში გიორგი თავთაქიშვილმა შეძლო გამოყვანა ბოსტნეულის საუცხოო ჯიშები. აქაა: „ნესგების დედოფალი“, როლის ჯიშს 34 წელი თავს დასტრიალებს სახელოვანი სელექციონერი, შუქრით მდიდარი პანადორები „მუხაზაიდი“ „რველი № 2“, უხიწო ლობიო, სუფრის ქარხალი „ქართალი“ და სხვ. ყველა ისინი არა ერთხელ იყვნენ საცავშირო დათვალიერებაზე და სპეციალისტთა მაღალი შეფასება მიიღეს. ამაზე მეტყველებენ ორი ვერცხლასა და ერთი ოქროს მედლები და როგორც უმაღლესი ჯილია—მიწურინის საიუბილეო მედალი, რომელიც მიეცეოვნა გიორგი თავთაქიშვილს.

3. პეტიანშილი

ფოტო 3. ტარსოპისა

საქართველოს "საბჭოთაო"

როდესაც აღნიშნული რეჟისორი სანდრო ანბეტელი დაქვანდებულ სუბმათაჟის დრამა დაელოდა არტად, იგი ხაზგასმით აღნიშნავდა ამ მიზნის წინაშე სტუდენტ ბელეტიკის ისეთ და პიროვნულად მხარს, როგორც—მოქმედება.

„ლადალი“ მოქმედების და კონფლიქტის მარტვი, მხატვრული პრობლემა გასაწყვეტად სანდრო ანბეტელს პირდაპირ აბეჭოვებდა. მაგალითობის იშვებულება და სოციალურ „ოპიების“ შექმნა, ამბეტელი ამხილდა—სუველი დრამატული ნაწარმოები უპირობოდ უნდა მოქმედებო, ირანული მოქმედების განიშობება.

თავის ამ აზრის სრულყოფისათვის სანდრო ანბეტელი ასახელებდა შექმნილის ამბეტელს, რომლისაც ასე განმარტავდა (თავი „ამბეტელი“ სწორედ ამგვარ გეგმაზე ატყულო): უფილი მოქმედ პირი შექმნილის ტრადიციული უნდა ჩამოტანდადეს არა იმ, როგორც მე შენს, მე განვილი, არამედ ის, როგორც თვით ამბეტელი განვილი, როგორც თვითადაც ამბეტელი უნდა იქნას. განვილი, როგორც ამბეტელი უნდა იქნას. განვილი, როგორც ამბეტელი უნდა იქნას. განვილი, როგორც ამბეტელი უნდა იქნას.

სანდრო ანბეტელის პირად არტივი არსებულ მასალიდან ატყულო იმისაც, რომ დიდ რეჟისორის ამბეტელის შესახებ არაი სხვა შეზღუდვები იქნა გამოთქმული. ცნობილია, რომ სანდრო ანბეტელი, როგორც საზოგადო მოღვაწე, მიიღო რთო კულტურულ-საგანმანათლებლო საზოგადოებების წევრი იყო, იმანდრომაც ატყუორად მიწაწაწადა. ერთიერთ ასეულ საზოგადოებათაგანს წარმოადგენდა ქართული კულტურის მიყვარულთა საზოგადოება.

1918 წლის 4 იანვარს, საღამოს 8 საათზე კავკასიის სახურბო საზოგადოების დარბაზში გიორგი კორძაიას და მიხეილ ბერბურდისის წინაშე განიხილა მორიგი კრება. დღის წესრიგში იდგა სამი საკითხი: 1. ახალი წევრების არჩევა, 2. გარბული კულტურულ საზოგადოებათა კავშირში ამირიბულია გაეზანა და 3. სამ მოქმედებიათ დრამის განხილვა (პეტის სახელწოდება და ატვირი დასახლებული არ არის).

როგორც ჩანაწერებიდან ჩანს, პეტის შინაგანი ცებობა ქართული ეპოსის ერთ-ერთი მხარის ცხოვრებას, რომელიც დღემდეც გრძობდა.

ნაწარმოების გარშემო პრია გამოსტყვევ ბტერ შორიანშვილმა, ვასილ ბარნოვმა, მიხეილ ბერბურდიძემ და სიმონ კალანდაძემ.

ბოლის სიტყვა ბილი სანდრო ანბეტელმა. სანამ თავის მოსაზრებას იტყუოდა, დიდმა რეჟისორმა წინასწარ რამდენიმე შეთხება მისცა ატვირს, და როდესაც ვაგიორ, რომ პეტა სცენაზე დასადგმულად იყო განჩახებულ, სიტყვა წარმოიტო და თავისი შეხედულება გაუზიარა დამსწერს. ოლასამაჟაჟერ ბილის თქმულზე, სოცეტად დღებულ ამბეტელ შემდეგ ბილის სხვა ლისებებზე, რაზედაც დაწერილია ბილზე, რად გრცელდ ვაწუღეს სი ბირობილით შეზებდა და ამოაგებინა, რაც დრამატული ნაწარმოებისათვის უფლებებელია. ბოლის, განხილული პეტის სცენაზე დიდმა სრულიად შეუძლებლად სწრა.

როდესაც აღნიშნულ აზრს ანვითარებდა, სანდრო ანბეტელი გამოიხილნარობდა იმ მიზანსებლით, რომ ბიესში არ იყო აუცილებელი და მთავარი ცნობა, რამაც კონფლიქტად და მოქმედებად ეწოდებო. უფილისადეც ნაწარმოები დრამატული კნობილება ვერ იქცევა. სანდრო ანბეტელი ამბობდა: ამ ბიესის განსართობა სცენაზე არ შეიძლება, რადგან ამ ბიესის დრამატული, გარდა ამისა,—განავრტობის ამბეტელი—ბიესა ძალიან ცვადა, ტეტატორად იწყება და თავდება, არ არის

სრულიად უზნალო კონფლიქტი ეი, როგორც დრამისათვის აუცილებელია.

სწორი ამბეტელის შემდეგ ილიაარაქეს სცენებზე: ჩანაწერიდან ჩანს, რომ ატვირს თავის პეტის ბიესის მნიშნით ისეთი აზრები განვიტობება და ისეთი ფაქტები მოიყვანია, რაც თავისივე თავის საწინააღმდეგე იყოფოდა. ასე, მაგალითად ატვირის აზრით ჩებვის დრამატული ნაწარმოებთა გმირების თითქმის მთლიანობა ირანა მოქმედების ამ ბიესის, როდესაც ჩებვის მიმდებარე მოქმედება; მათ შორის არა დრამატულიც, სიცოცხლისა, ადამიანური ცხოვრების წყობილია და შეუძნეველი მონტებების მოქმედებად გამოვლავლებოდა. სწორედ ამიტომ იყო, რომ ვაგიკულად ამბეტელი ატვირის სასაესოე აცხადებდა—ათქმე მიერ ჩებვის ბიესათა შესახებ გამოთქმული აზრი სრულიად უსაყვედლოა, რადგან ჩებვის ბიესებში სუველი ნაწყო, ყველა სტრატეგია ეი მოქმედებით იწყება და მოქმედებითე თავსება.

თავის ატვირის არა თუ შეივინი სანდრო ანბეტელის მიერ მარტვილად მიცემული შენივნა და განმარტება, პირობით, კიდევ უფრო გააღრმავა თავისი აზრის სრულიანობა იმით, რამაც ვაგდა

დრამატურგული შემოქმედების ისეთ მწვერვალს, როგორც შექსპირია. თავის იმით იმარტლებდა, რომ ითიქმის აუცილებელი არ არის ბიესის გმირობისათვის მოქმედება და ამის მაგალითად დაასახელა ამბეტელის ისეთი დიდი, რთული და მწიშნელებელი მთლიანობა, როგორც არის აყუენა, არყოენა.

ამბეტელისათვის უკვე ნათელი ვახდა, თუ რა ლისების დრამატურგთან ჰქონდა საცემე. გარბუხება აღარ შეიძლებოდა. ამბეტელი იბულებული ვახდა უფრო დამწერლობით შეტრებულყო პაშტლის ამ გენიალურ მთლიანობაზე და ეტყუებინა ბიესის დამწერი-სათვის, რომ ის, რაც მას მთანად ატვირტობდა სწორედ მოქმედება იყო. ბიესის ატვირის მთანად პაშტლის მიერ კითხვის დასმა—ყოფნა, არყოენის შესახებ, უზოქმედებად მიანდა პაშტლის სიტყვა:—სრულიდ კნობილება სა შეზღუდვის ის, რომ ბტანებს და ბტა-

ნის მხარეზე ბედის ნებრტობა გმირა, თუ შეზღუდვილის მიზანდებულ მოქმედებაში. სანდრო ანბეტელი ამბობდა: პაშტლმა მართალია დაჯიყნა კითხვა მიზანდებულ უზღუდვისათვის მართალია, რაც იქნებოდა რაც შეიძლება სიტყვით მისი სწორეც გმირობის სიცოცხლის მთავარი. შეიძლება მიზანდებულათადაც და სხვა არტორი, რომელსაც პაშტლმა მოქმედება სწორედ იქ იწყება, როდესაც მთანად იწყება—

«ამ მიზნით მართლა ვათავდება თუ არა ყველაფერი. ვათავდება თუ არა ბელის ტყუენა და ათასი სხვა ბუნებრივი უკუღმართობა, რაც ბუნებრივ-შესხულ ადამიანს უწილად ხდობია. პაშტლის მიერ კითხვის დასმა უმოქმედობას არ ნიშნავს. შექსპირის ასეთი გაგება უსრულბოდა. პაშტლის მიერ დასრული ფილისოფიური საკითხი მოქმედებითეა გადაწყვეტილი. წყაიბული ბიესის ატვირის პაშტლის მიერ სიბრწინით აღსავსე კითხვები მიანია უმოქმედობად, მაგრამ ის იყ ადრე იყო, რომ ცხოვრების ყველა სატრირობო საკითხის პაშტლმა მოქმედებითე სახეს და მოქმედებითე უსახუტებს. მოქმედება მიცემული პაშტლის იმ ტრანტებში, როდესაც იგი სამართადის მიზნით შემდეგ წარმოადგარს სინეტიკულ ოლასაკიუს, სინზად იქ ნახავს თუ არა ჩანს. თუ რა სინზადის მიფიციონება, რის სიცოცხლის ძალს მიყენება და შორიანობა მოცულობა ცხოვრების მიღვარებებს. ამ ფიქრების აშლა სრულბოთ არ ნიშნავს პაშტლის უმოქმედობას. მართალია, სიყველ-სიყოფილის პრობლემა პაშტლის გრძელ ცხოვრებას გრძელ ტრანჯედა ხდის, მაგრამ ისიც ცხადია, რომ თუ არა ეს ხელის შემწეული პირობა, პაშტელი ვერ მოითმენდა ვაგნა სინზადის, მტარკვალის ტრანჯედა და სინაგის თავგასულობას. ვერ მოითმენდა ტრანჯედა მწკვავს უსაყვედლო სიყვარულისა და ვერც მართმანაწყოების გვიანობას.

პაშტლის ამ მთლიანობა მოქმედება კიდევ უფრო იზრდება და დრამატება, როდესაც იგი მწიფობის ბიესის შესახებულყოფილ დაბარკობას პაშტელი უმოქმედელ და დაბარკ სრულიად არ არის, როგორც ეს წყაიბულ ბიესის ატვირის მიანია, პაშტლს რომ შეეძლოს მწიფობის ბიესა დანის ცნობა და ვაგრიტი, არისოსად, არ ზოივად ვაჯიფი. ეტყუით თავის სოციალისტის ტიტრის მართალია, პაშტლში ისადაც არეს შიშის ტერმინია, თუ სიყველეს შემდეგ იქ რა იქნება, იქ იმ ბუნება და უცნობ მხარეს, სადით არც ერთი მწკვარი უკან ადრე ბრუნდება, მაგრამ იგი უმოქმედელ მიაყვ არ არის. სანდრო ანბეტელის აზრით „ყოფნა, არყოენაში“ მოქმედების დამადასტურებელი წყარო თვით ეს მთლიანობა, რომელშიაც ნათლად ჩანს პაშტლის მოქმედების ატვირობა. ადამიანის სულიერი ტრანჯეს განსჯას პაშტლს სწორედ მოქმედებითე ახდენს. პაშტელი თავის მიერ დასრულ კითხვის „ყოფნა, არყოენის“ შესახებ საკუთარ უკუბოლ დაწმის ნაქმობაში რომ არა სწვეტის, განცხ ნიშნავს უმოქმედობას. კითხვობის ამბეტელი და იქვე უსახუტებს:—პაშტლის ასეთი გაგება უსუცობა იქნებოდა, და ამიტომ დიდი რეჟისორი თავის სიტყვას ასე ამბავარებს—ადამანებულ ამ მთლიანობაში, არამედ მიუღ ბიესში უმოქმედელ არა არის, რა—რომ ბიესა „პაშტელი“ ნიშნავს მოქმედებისათ, რომ, პირობით, პაშტლის მიუღ ვაგდა და მოქმედება სწორედ ამ მთლიანობაში.

ნიმლოვ კავლინიძე.

შრომის წრჩინებელი

წინა ღამები

გვიან დაწყა წინა ღამით ქსენია. უკვე ყველას სძინავს სახეში. სირიკავს პატარა მზისაღრავსი. მიიღო დღე ტრენბოია და ხტუნვითი ნიჟ აქვს აკლებული მიწოლი თვალი.

არ ვინმეა ქსენიას რამდენი ფეტირი, რამდენი პირი უტარიათ თავს. ზღვრება ხომ არ არის, იგი მოგვრობის წყევარ დასახელებს, იაღინდინდ ზუგა მალხი წყავს საარქვენი უნებნისაყვ, ოღინდინდ ოღას გადამახებენ დილადაიბან—წაფიფი, ხმა მიეცევი ჩვენს ქსენიას...

ჯერ კიდევ თავღვინ უღვას ქსენიას წინასაარქვენი კრებებზე ამომრჩეულთა შეხვედრებზე.

— ახა, რა მთუქმის, ხალხო, მეც თქვენთან ვარ, თქვენთან, ქსენიას არჩევანში, ამ მაყანდარა ვოლო შრომით დაგვანახა, რაც შეუძლია—გამაწყვინებელი თავიღვინი წარმოიქმნა ეს სიტყვები, თოვლივით გამთიარებულმა, თანამოც წელს მიღწეულმა კოლმურენებ ნიკოლოზ მიატყა.

— დარაზონ დაუტარის ნინინდ მქუნახე ტკამა იგრილია... რამდენი ანდრეული თავიღ, რამდენი ტასიყოფილი სახე შეგნსტყორდა მაშინ ამ ჩინა ცხანის თავსინფერიდავება ქალს. ის კი მოჩვენად იჯდა სახეიმიოდ მორთულ მაგიდასთან და საკეთილი სურებისა არა სჯეროდა...

— მაღლობა თქვენი, ხალხო... ასეთი ნდობისაჟვის, —ძღვის ამოიღულღულა, — გვეღვიც გვაგამართლო თქვენი ნდობა, კიდევ მეტი გიპრეშა...

... ისმის პატარა მზისაღრავის შვიდი სონიქვა. „ღელა“...—ჩაქსმა უცხად ფეტირებში წასული ქსენიას ბავშვის ძაბილი. შეგნთათილი დედა ვიფილ დაეცურდა, მძინარე ბავშვის სახეში მან წუხილი ამოიკიხა. „რა იყო, ნანა“...—გადამჯერებულა პატარას, ლევაზე ხელი მოუცაქუნა. იქნებ ეზნახა პატარას საშუალოდ მიმავალი დედა, ყოველდღე რომ ეხდუნება ხოლმე —ღელა, დღიყო, მეც წამიჭაქ...“

თვითონაც ხომ ასე იყო. საშუალოდ მიმავალი დღისა აკვიდებოდა ხოლმე, დღენიადაც მასთან უნდოდა ცოცხანა—შინაც გარეთაც. თვითონაც ხომ ასე ეტყვიებოდა ხოლმე კოლმურენობაში წყავანას.

სიცილი ღამები უპანტაციანში

ორმოცდაათი წელი... უმაშიდ დარჩენილი თვალი. ავაღმუშოე დედა. ფორტზე წასული უფროსი ძმა, დანარჩენი—პატარები. რამდენი სიმძიმე დააწყვა ქსენიას, თუჯას ხომ უმაშიდა არ უნდა აჯრინებინოს, უმცროსებს ხომ დედის მზრუნველი ხელი არ უნდა მიაკლოს.

... უთვინა ჯერ კიდევ დაცავარდ ჩაის პანტაციონებში ტრიალებდა ახალგაზრდა ეკონომი. მასზე გაპიროვნებულ ჩაის პანტაციონს მაშინვე დაარჩა მზრუნველი ხელი. ჩაის პანტაციონის ხომ სათაური მიოღდა ესპირობა—თავის დროზე გადაპარავა, თავის დროზე შესვლიდა, სასუქის შესტანა ჩაის ბუჩქის ახლის მაღლის ღრისაც არ ატყპანებდა. ამიტომაც უმცროსებზე უმრავლად ახალგაზრდა ეკონომის განმავლობაში მის მიოღდა ჩაის ბუჩქებზე მუდამ მიხრინებდა ლობიოვან დუღები.

ჩაის საწონი მუქმუნტი ყოველ საღამოს 40-50 კილოგრამა მწვენი ოქროს მიქონდა შრომისმომყვარე ქალიშვილს, მაშინ, რაღასაც გვემა 20 კილოგრამა

იყო. ახალგაზრდა გვიონას ვაგონილი ჰქონდა ქონია სარსიანას, ომარა ეუფუნისად და სხვა მოწინავე მკრეფავთა შრომით ვიპრობის ამაგი. ისიც იტყვნობდა მათსავე მოწინავე მჭრეალ ვაჭარებში.

ტყუალად როდი ამბობდნენ მაშინ—აჯრ ხემეროს ჩვენი ქსენია, თუჯას მამის მაგიერი გაუნდაო...

— წელს მეტი, ვიდრე შარშან...
წლები წლებს მისდევდა. გამარჯვებულს მიღწეულს არ სჯერდებოდა. დღეს უფრო მეტი, ვიდრე უშინდ და წელს უფრო მეტი, ვიდრე შარშან—ასეთი დღეებით შრომობდა იგი.

1959 წელს მასზე გაპიროვნებული 0.7 ჰექტარი ჩაის პანტაციონად ქსენია ეკვალიშვილმა 18 ტონამდე ჩაის ფოთილი მოკრდა, აქედან 9 ტონა პირველი ხარისხისა იყო. საფასურზეც კტაა როდი მიიღო—ორმოცი ათას მანეთზე მეტი!

ღივიმული ჯიღლი

მარტის პირველი რიცხვებია. გაზაფხულის მზე უღონოდ იტყვება დაღლილილი ღრუბლებიდან. ტყეშლისა და ატვის რტოებს თითქმის სასიყვებლო ნეტარება დარუბინახა აგრა-აგრა გულოლი კორტი!

— სახსარული ამავე მოგებზე სირიკა—ზიადის სახეგამაწყვინებულმა კოლმურენების ათველდობარზე—ავგანიდელ ხუნდებ ჩაის კრეფის გარეშე ქსენიას. ქსენია თავგადაღრავის ხელში ატყვინებულ აწუთის მიაჩერდა.

— ნეტავ რა უნდა იყოს... ვაჭარებია. ხშირად იბეჭდება ქურდანი-კარებში წაიღებენ ქსენია ეკვალიშვილის წარმეტყველებს და რუნდ ხალხს ჰაჭმეს წაწერენ.

— ბარკადა წესს მალხიას მიაჩნდა ქსენიის სახეიქარი მჭრეალ სოფელ რაჭა მარტისათვის. ლინინდ ორდენით დაგვაღვიფრეს—კმაყოფილებით ეუბნება კოლმურენობის თავგადაღრავ ქსენიას, რომლის სახეზე აღდგება, დასწავლობდა და სახსარული ეკონომის ცვლიდა ამ წლებში.

ჯედა უღოცავა მას ღირსეული ჯიღლის, ის ხალხი კი ახლად აშენებული ეკვალიშვილის ორსართულიანი ოთახ-სადილ სტუმრებში გაიკის. ახალ წარმატებებს, ახალ გამარჯვებებს უსწრებენ კოლმურენები სტუმარმოყვარე მასპინძელს—ქსენია ეკვალიშვილს.

ჩაის მიღწევის...

ისევ მიღწევის, ისევ გამარჯვებები... სხვაგვარად არ სჩვევია ქსენიას. ღრსეულ ჯიღლის ღირსეული მასეული უნდა. საკულმურენი კრებაზე მან პირიბა დაღო, რომ 1960 წელს უფრო მეტი მწვენი ოქროს მოკრდა.

ხალხის ჩრუვლის სიტყვა და საქმე ერთია. 0.7 ჰექტარი ჩაის პანტაციონად ქსენია ეკვალიშვილმა 15

ირველი ჯერ კიდევ ზამთრის სუსნისაგან შემობარცვლილ ხეებს და ვადაშიშვლებული ეკვლიმდებრებია. სოფელ საჯუჯაის იქით აღმართულ ტანაშალი მთების კალთებზე აქა-იქ ელავე მოჩანს თოვლის თხელი საბანი.

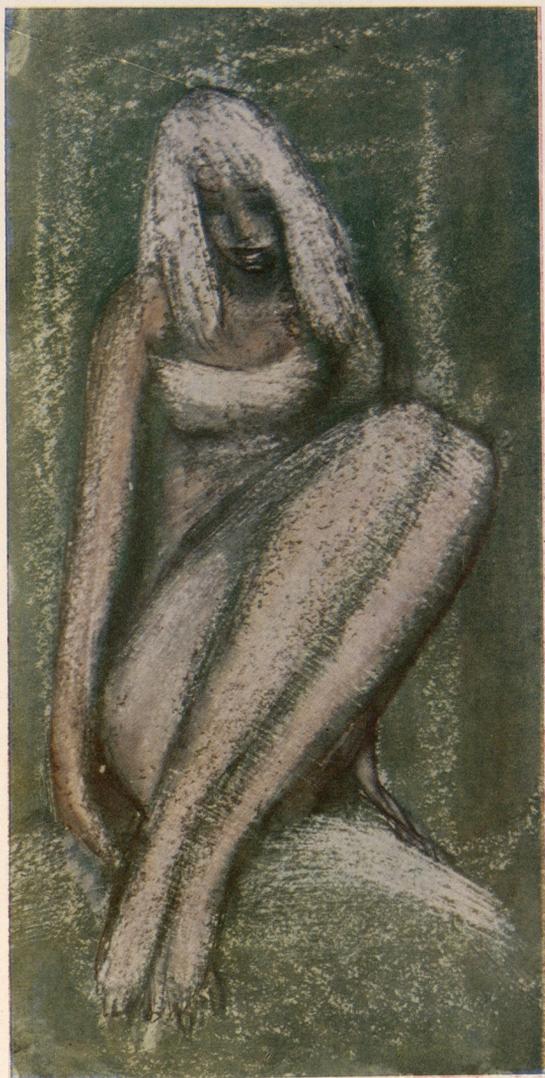
ჯერ მიწას პირი არც კი შეგრობია, მაგრამ მწვენი ზოფუნად გაულოლი ჩაის პანტაციონები უკვე გასულია ქსენია ეკვალიშვილი და მარდაც სხვადასხვა ბუჩქებს. აპრილში ჩაის ბუჩქებიდან თავს გამოყოფენ ლობიო ყლორტები და მეტე ქსენიას სინამდვილე და მისმა გამარჯვებულმა იცინა, ელვის სისწრაფით რომ დაურბინენ მწკრივებს და მწვენი ოქროს ზეგნის დააყენებენ ირველი...
გზის პირას „პობადა“ გაჩერდა.

ტანაშ მეტი ჩაის ფოთილი ჩაახა საშობლოს, აქედან 10 ტონა პირველი ხარისხისა იყო.

81 წელი ხომ უკვე დაიწყო,—რა გეგებე აქვს ქსენია ეკვალიშვილს?...

— ძნელია მისგან ეკვალიშვილი გაიყო ისე, როგორც თვითონ ფეტირას—გვეუბნება ხობის არიკობის პირველი მდივანი ანზ. აღუქმანდრე წაიწერია.—გვენ გვეტრა მისი მუყათით შრომის, მისი მარჯვენის, რომელსაც არა ერთხელ უსახებლებია ჩვენი რაიონი და კვლავაც გვასახლებს.

ანთონ კონჯარია

ფეოტომიანი ქალი

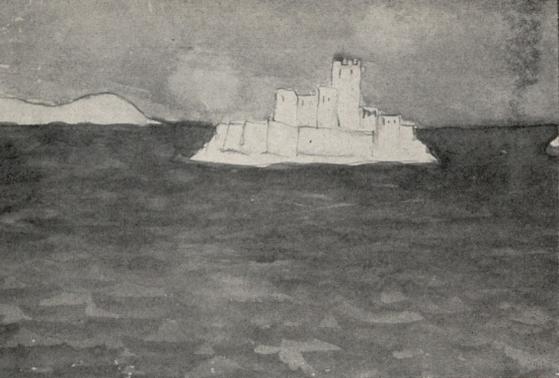
პარიზელი გოგონა

ტუნისელი ქალიშვილი

სან მარგარიტას კუნძულები

იფის ციხე

80°

ებრაელი გოგონები

ებრაული ციხე

მონაკოს ქუჩაზე

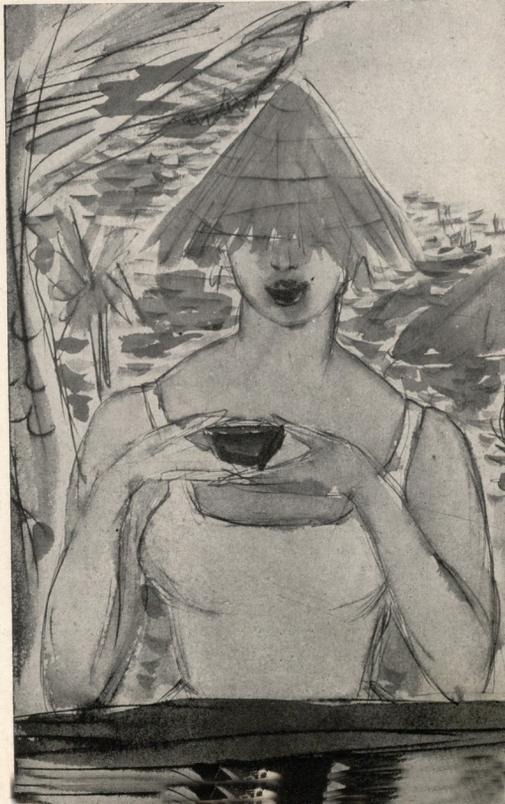

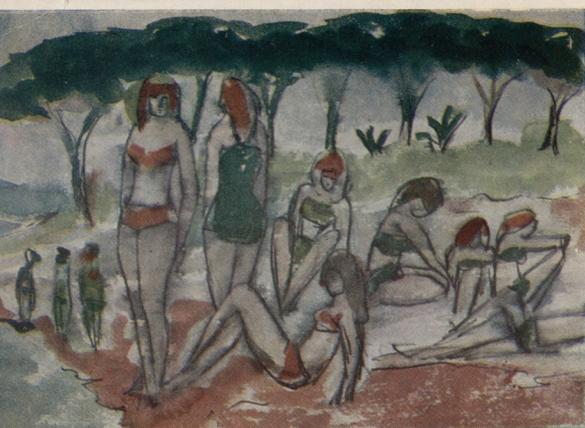
ბათუმი

ქალაქ კანის კაფეში

იმას წინათ სამჭოთა კავშირის ახალგაზრდობის დელეგაცია სტუმრად იმყოფებოდა საფრანგეთში. მათ დაათვალიერეს საფრანგეთის მთელი რიგი ქალაქები, დელეგაციის შემადგენლობაში იყო მხატვარი ვახტანგ ონიანი, რომელმაც ჩაიხატა საინტერესო პორტრეტები და ჯანრული, სცენები. მათ ნაწილს ვაქვეყნებთ ჩვენს ჟურნალში.

რენე

ბელაშუა ზღვაზე

ფურიკის შკვიდრი

პროვინსული ქალები

სან რაფაელო

პარიზი. სახლი მონმარტრზე

1920 წელს, რომდესაც მე მოსვლას პირველ სამხატვრო თეატრთან არსებულ ვ. მედლოვსკის სახელობის სტუდია დაამართვა, აიწესიერა ხის შენობაზე წარმოდგენილმა ოცდენი სრულყოფისათვის ერთი წლით სამხატვრო თეატრის ასისტენტად მოავალა. მართალია, ჩვენს სტუდიაში შედგებულ სამხატვრო თეატრის რეჟისორები და მასობრივი იუვენტი, თეთი კ. ს. სტანისლავსკის მოწოდებით, მაგრამ მე მიზნად გამოვიტყუე უკლებლივ ის სათავაშო, სიდავან გამოიმდინარეს და კ. ს. სტანისლავსკის სისტემის სწავლება. გარდა ამისა, მე ვერაფერად ჩემს ცოდნას და სწავლას ვსხვავსებო იქვე უშუალოდ კ. სტანისლავსკისავე, მოვისმინე და საყურად იფიქრო ენაზე, თუ როგორ ვქმნიდა ის სექციას.

დღის მდღევანითი მივსწავლდი სარეჟისორული დარბაზიდან, ორჯერ არც ერთ დღეს იყო. შევიყვარე, რომელსაც კადრი და ქველი ჩამოაპირა, შევიცოხე, თუ სად მიიღოდა რეპერტუარი, მან მისახსნა:

— ესეამ სათოულე — სტეტიონი დარბაზში — ისინი დაუმტყა, რომ სტანისლავსკი თუ არის და რეპერტუარი უკვე მიიღინარებოხ. ამან მე ოაგრინა დაძე.

— გვიან მოსულარი — გავიტყვი მე, არ ვიცი, როგორ მოვეტყუელება. შევსულავი თუ არა? ანხელი და წაქეცი მივახველი დერაფრში. ამ დროს ჩემსვე მომარდაპირ მზარდან მიიღოდა მსიქინი. მას მეტყუედი ვეთი ბრინჯის ობსოლუნი ნიშანი, რომელიც სამხატვრო თეატრის მწ წლისათვის აღნაწინავად დაიტივიბოდა. მე ვიცანი ის ვფიქრობდი, შევსაშეშობდი თუ არა.

ვთო თუ სალავნი არ მიპასუხობს.მეთი, რადგან პირადვ არ ვიცნობდი მას. მაგამ ჩემთვის სრულად მოულდინდელად მსიქინი იფიონი მთაიანლად, ხელი ჩამოაძრავ და მონილავს მათ თეატრში შესვლა. ამან მე ლიფი ვაგამაზა, მაგრამ უფრო მეტად ამაღელდა ვაგამაზად, რეჩული მაღალმა გამოვუსვადე მსიქინი დამწროდა. ვანგარობ ვგას. ისევ იმავე ვფიქრობ და ვსწავლობ.

— რასაკვირვებელი, სწორად არ ვქეცივა, რომ რეპერტუარიც დაგვიანებელი ვიხადებდი. ამ დროს მეორე უბურხლებელი შემეჩნა. ჩემსვე მიიღოდაც კანალიავი და ლიფინი, რეპერტუარი, აგრეთვე მეტრელი საბოლოო ნიშნები ეკლათი. უფრო მეტად დაიბინე, რომდესაც ისინი სულ ამდის ენაზე. მის მსახობები ხომ დიდი სიბატები და ჩემთვის ლიფი საყვარელი დამაინებოდა.

...არ შეწინააღმდეგე, გვირღვი ჩამიგლიდიან — ვფიქრობდი მე, მაგრამ აქვე შევიდნი ოცდენი მომამლოდენი, მიმლოდენი, კანალიავი მითინა:

— კ. სტანისლავსკის მიერ დარწმუნება ბრანინა თქვენი ჩემს თეატრში მიდების შესახებ. ჩემი უკლებლივ გელოდებო — ვაგამაზა, თითქმის ისეთი ვაგამაზებე ჩემი უფრებრების გამო.

როდესაც სარეპერტუარი დარბაზის კარზე სტავდოდი, ზღარბლოან დაინახე თეთიანი კ. სტანისლავსკი. ენდებების ორჯლოვ ფაზეხ იფიქრე რეპერტუარი მიწარულ მსახობებში. ამ დღეს მიიღოდა ბოძარმეს „ფიგაროს ქორწინების“ რეპერტუარი.

პირველ წელში დაიბინე, მაგრამ ჩემსვე გამოწვდილმა ბრანინამ დამაშურა, თუ ხელი ვაშეწონოთ ამ დღეამან, რომდესაც მე ოაგინა ვიცილდე და პირველად ვიხადებდი არ ამდის. ის დეკორაციო მუხა, შინაგანი სულფორი სიმღვირი და ვაგესი. ის იყო პლანია, ნანესტორი-მოღორჭი მსახობები, რომელიც ლურჯისადა მცოქრებდა. მთი თვალბების სიანალო ჩასწვდა ჩემს გულს და ვაფრინე. მინიშნულად და სიხარული.

სტანისლავსკიმ ოთახის შუაში შევიყვანა და სექვა.

— იცნობდი, ეს ჩვენი ახალი ამხანაგი, ვ. მედლოვსკის მოწვევით, მიიღეთ და გვიყვარებდი იგი.

მე მივიღედი ბევრ მთავას პირადვ ვიცნობდი — ბატალიუს, შავალსკის, ოლესკის, ანდრევესკისა, პავლინის. იქვე ვავიციანი შევიდნი რეისორი, რომელიც სამხატვრო თეატრის მუხობის სისტემის ვანაგინად ჩამოსულყო. მე მიიღოდა ოთახის რომელიმე კუთხეში დამწვარიავი, მაგრამ კ. სტანისლავსკიმ ამის ნების არ მომიცა. მან თავის გვერდზე დამსხა, იქ, სადაც, აგრეთვე, შევიდნი რეისორი იქდა. კ. სტანისლავსკის მაცნები, პატარა მაიღის ორჯლოვ ისხდნენ რეისორები ვერსოლოვი და ტილდე შვიკა.

რეპერტუარი დაიწყო. პირესა და სუზანას სცენას ვადიოდნენი თამაშობდნენ ანდრევესკი და კოსმარაგის. სუზანა კვლად სათოულე საყვარელდნენი ოდგა, ხელში ვალთი ექიარი და პას მთელბოდა. პაგი ძიბნდე სუზანას — თავის შვიცარი ხელს.

კოსმარაგის გამოხვლია არ მოწონა სტანისლავსკის. მან ეს სცენა ბევრჯერ ვამეორებინა, როგორც სწინად, ვაყოფილი არ იყო კოსმარაგის თამაში. სტანისლავსკი უხსნიდა პას — კოსმარაგის, რომ მისი გამოხვლი დამკარებელი არ არის, რომ სინამდვილეში ასე არ ხდები.

— თქვენ ნამდვილი ამოცანა არა ვაქეთ, რომელიც უნდა ვაუღლებდით — ეუბნებოდა სტანისლავსკი. არა ვაგანიათ სიხარულის ის ჩანასახი, სიანდვ უნდა ვამოიმდინარებოდი. თქვენ მე მაჩვენებთ ეველადვე ვარეგებენ. თქვენნი მონესლის მზანი ნაილი არ არის, რის გამოც ვარეგებენას და იმ ობქეტი, რომელიც თქვენ ძიბნდე, სწორად არ ეხსნაგობთი. ვაგამაზებენი თქვენი სუზანა ფიჯირეკი არაქვასხვ. იგი ისეთ მსახობებს ვაეწინეო, როგორც ანესტო ვაგულეო ჰიარა. რომ თქვენი თოიონავი მოქეციქს ანესტო. ი. ბ. ბენდინიშვილი შევექმნით ფსიქოლოგიური განწყობებია, არ, ხან ვადამპირი შინაგან ამოცანას, ამავე დროს იღვიანი მოქეციქების ვარეგად ფორმასაც, რომელიც თქვენც ვავალდებენ და ვაუტრებლესაც. თქვენი პირველი გამოხვლი — აშელოდებოდა და თუ თქვენც კარავდ გიილი იოამა. მამოთი, თან უნდა ვაპოიბათიონი მიიღეთ თქვენი წარსული, უნდა შეიგრძნოთ ის ვარეგებენ, რომელიც წარმოუტყუებელი ვაქეთ, უნდა იღვიოთ ის სახის მოგამარებია, რომელიც ამ წუთის ექვენი ციკლებთან და მიიღვ უნდა მიიქეთ სიქეს — მოქეციქებს, რომ თქვენც წინ დახასტო მოიპოვებთარად ვაგასწავრებოთ. ეს რომ ნამდვილად მართლად ვაგასწავრებოთ, იღვიილი იმ, შინაგან.

სა და ვარეგად ფორმებს, რომელიც თქვენც წინაშე დახასტო ამოცანას სწორად ვაგასწავრებდა. მასამობები სწინად სტედიანი, მუხობის დროს ფსიქოლოგიური ფიჯირეკი, ნამდვილად კი საქიროა ფიჯირეკი ამოცანის დასახვა. როგორც ეს ცხოვრების ხდება. ფსიქოლოგია შემეცნებო იხადვ როგორც შევიდნი, აღმართი შემოქმედების რეჟისურები, რასაც ანინჯედი სხვები, ისინი, ვინც აღმართი მოქეციქების თვალყური ადევნებს, სადაც არ უნდა იყოს ცხოვრების თუ სცენარული თქვენი კი ბოლოან იწყებენ, აშეშებოთ თქვენც თავს, არ ამაღლები იმ ფრადებს, რითაც სრულყოფილ სახეს შექმნიდებ.

კ. სტანისლავსკიმ, რეპერტუარიც უკლებლივ მოიწი, ასეთი ხანგრძლივი დარბიების შემდეგ იფი-

თონვე ურეგია მსახობებს, თუ როგორ უნდა ითამაშონ. და შინ მართალი ვაიოთ ჩემს მოქეციქულად იქეთ. უკლებლივ მაგამ ეს თუკი ვაგამდინარეობდი მართლის ჩვენება, არისა და ვგრძობის სიღრმის გამოხვლი. კ. სტანისლავსკი ლიფიკურად არ არეგებდა სხვების საშუალებით, ამ სხვებს კი ის იქვე პოლობდა, მისი უკლებლი მოძრაობა, შემეცნება, მიგარა-მიგარა თოთოული ჩვენება არწმუნებდა მისი სიბატების ქუშვარბობა. ჩვენც ეყოლამ ვარეგინით, თუ რადღვე დღეამან ვიყავით შემოქმედებელი დატარითი და შემეცნობების მძიმე მომარცხება მისი რეგებენა ვიყავით და ბოძარმეს მიერ შემეცნობის სხვების მიხედ ვადებოდა. მოკლებულინი კარგა ხანს ვდებოდი და შემდეგ კი, როგორც ბურსისადე ვამოქეციქული და ატაცებულნი ტეტი ვუკლებდი დიდ სიტბას.

ამის შემდეგ კ. სტანისლავსკიმ შეხვებნება ვაგამაზდა. უკლებლი დერეფნში ვაგადილი. მე ვიციდი პავლინის ვეგვრითი და ჩათვიბებოდა თოთოულ ვეველი. პავლინი ვამოშობლარავი, როგორც შევამანი ის ცოტა უსწავლოდი იყო, ვამოშობლარავი სტედი თავისი ეველოვობა.

— კ. სტანისლავსკის მიიღო თვე ვევილი.— მიიჩნა პავლინი. — უკლებლი მომეცნე. უნდა ვუდიდებო, თუ როდეს დაიწვებოდა ის ჩვენთან მუხობას, მართალია ამ მიხის ტელუმბოვას და ვერსოლოვის ხელმძღვანელობის კარგა ხანია ვაშეშებოდი. მაგრამ უკლებლი ვგრძობინდი, რომ ჩინო მოქეციქობდი. კ. სტანისლავსკის ჩამოსვლის უნდა ვამოქსნორებინა საქმე, აქტივობა მუხობას სწორ სტედი დავუბინებანი იმ ამოცანა: ვადამწავნებდი, რომელიც რეგისორად ვაგამაზას. დღეადინდელი დღე კი დარბავ. მართალია მან ვაშეწავრებოდა ჩემს, მაგრამ ჩემ თოიონ ვაგადილდა მუხობას. თქვენც მოსვლამ, რაც ჩემ ძიბნდე ვარეგებენს და შევიდნი რეისორის მონესლით ვაეღვირეო შევსვლა. კ. სტანისლავსკი არა მარტო ვნაილი რეისორი არ ვადეკავდა, არამედ დღე მთამობი არის. რომდესაც მის რეპერტუარის უცხე სტედიები ცნრებოდა, მასში ოდენი პეტიორი და თქვენ მოწინავე ვადილი, თუ რა მომეცნებდა, ერთმა თამაშს თოილი აქბი და ეველი რომი მარტო მან შესრულდა.

პავლინი იღვიბოდა. მის თვალბინო ბრყინავად სიხარული და პატვიბობა სტანისლავსკისადმი, თავის მასწავლებლისადმი, მაგრამ ის ნაწილად იყო, როგორც აქტივობი, ის ეჭვანობა და სურდა რომ სტანისლავსკი მხოლოდ მისი და მათი კოლექტივის საყურებო ვიყოფილი. ჩვენც კი იმ დღეს დროებით ვაგრეთი იგი, რადგან სტანისლავსკის უკრავდები თავის მსახობებისადმი ვანხატვრებოდი იყო.

ამ დროს მიიჩნავდვად ტელუმბოვად და მიიჩნა, რომ ჩინო ხელმძღვანელებდა მიზგარებელი არიან რეისორების თამაშობი და ტელუმბოვა და რომ ციკონია ცორობლ შემოქმედი მთავარიო ბოლქე იმ ჩემს წინაშე პამპირილი საყურებების გამოსარ. კვედა. დიდი ხელგაყარისაგან ასეთმა უკრავდების ვამოჩინამ მე ძიბნდა ამაღელდა და სამდვილად აღებებდა ვუბო. მათი რეგებენის ვამოჩინა შეცნობი მხოლოდ დიდ მასწავლებლის, რომელიც თავის მიხედ ხელოვნებას სოპრას ეველავ, სადაც არ უნდა იყოს იგი. მე ბედნიერი ვარ ამით, რომ შეთხებავი ვამოქს მუხობას შევსავლადი. კ. სტანისლავსკის, ბევრი მთავარი ნიშნები და დღეები მაქვს მოსალოდელი. მაგრამ უფრო ობობათა ვადეკავებოდი, მაგრამ ამის შესახებ შეუდბ.

სიყვარული

შემოღობა

პირა რწმუნებულის

მ თ ბ რ ა ა

მატ. ყ. ლტობაძე

კრძალუ ზოწენილ ქუჩას მისევილი ნელი ნაპაუტი ცქრო- გავილუბული ფოთლები ფეხის დამიჯების შრიალბდენე, შობეცი, დხალი ტანის მუწუფე ხეების ძირიდან ცოცხიი ეთი ადგობს აგრთვება მათ, კალათი სტენიდა: ქუჩის ნაგვის უკოში ისინი აღარ ეტეოდენე. მუწოფე ნაწილს იტყე ჰყოლიდა, სანაგვესთან. სახეუქუჩიანი გუგო-ბეჭეტი ფოთლებში წყნარად თამაზობდენე. ცქრობო გზიდან გადაუხვია, მერე მუხლებამდე შევიდა შეგრიელ ფოთლებში და შრიალით გაიბარა. მუწოფე წყრომის თვალთი გამობიხდა. შეწეფე ისეე განაგრძობდაცა.

ცქრობო ახლა ეწირო მუკაში შეუხვია. შრის გულზე დამეადარმა კატამ ზანტად დაუთმო გზა, მერე მიწგრეულ ღობეზე აბრია, თავი წინა თათბიში ჩარეო და თვლებს განაგრძობო. ცქრობო ფართო ეწოში შევიდა, წელში მოისარა, გასაწრობად გამოიხდებულ საარეცხის ტეწე გაიგარა, ტეხს კიბეებზე ავიდა და ზარი ჩამოკაია.

- კარგი მოხეცმა ტელმა გაულეო.
 - გამარჯობაო, მასწავლებლო!—თავგზიანად მივსალბო ცქრობო.
 - ტავმბარეო, ჩემო ბიჭუნა! შეშობი, შეშობი, აი აქ დაჯექე.
 - გამადლობო.
 - მე ახლავე შეშოვად, მანამდე, აი ეს წიფი წაიციოხე.
- მასწავლებელი გარეო გვიდა. ცქრობო ხედავდა, თუ როგორ ჩაიარა მან დერეფანში. მარტო დაბრუნებულ ფეხზე წამოიგდა და საარეცხი ჩაიხედა; მერე ისევ დაჯდა. ცოტა ხნის მერე მასწავლებლის მიერ მიცემულ წიფის კითხვაში გაერთო.
- ცქრობო, გენაცვალე—მოქმამ მასწავლებლის ხმა—ცოტა ხანი გარეო გაბოლო.

ცქრობო სწრაფად წამოიგდა, კარებში გამივიდა. ეწირო მუშანანდში მასწავლებელი გავილუბულ პალმას წყალს უსხამდა:

- მოგემბარებო, მასწავლებლო!
 - არა, არ მინდა, გამადლობო. დედა როგორა ჩრისნდება?
 - გამადლობო, კარვად.
 - მამა და დე?
 - ისინი—გამადლობო.
 - მეოთხი, ბებო და ბაბუა იყენენ, არა, ავიდა?
 - დიან, მეგრამ მორჩენე: ახლა ბიასთან არიან აგარაკზე.
 - მამის დედა როგორ არის? ასეე სოფელშია?
 - არა, აქ არის.
- მასწავლებელი ფანჯარასთან მივიდა, გამოალო.
- ასე სჯობია, ყვავილს უფრო მეტი ჰაერი მოუვა.
 - რა თქმა უნდა.
 - არ ფიცი, რა გენა, ჯერ კიდევ ზაფხულში დაიწყო ხზობა.
 - სასტეტი უნდა, ალბათ.
 - სასტეტი სწორად ვაყრიო, აგრონომიე მეყავდა, კოთანიე გამოეცევალი ათავიერე შევლის.
 - იქნებო, დაბრუნდა მასწავლებლო!
 - ალბათ. იგი ბიო ჩემი ხნის არის. მე მოწყ დავიბადე მაშინ უყვლია მამა-ჩემს დედაჩემისათვის სანძურად. მერე, თქმეშტეი წელს გოგონამ გერმანიიდან

თან წამოიგებ სეპარაველინი. როცა გათვობილ, ამ ყვავილისათვის ცალკე გერანდა გავაქუთებინე. თავს ვეველებო, როგორც ყველაზე ახლობელ ცოცხალ არსებას.

- უცაქრავად, კანა აქ ნათესავი არავინა გყოლიათ, მასწავლებლო?
- ნათესავი, არა! შევილი კი არ შეულო. მერე ქმარი გარდაბეცვალა. კარგი აღამაიი იყო ცხოხებულეო.
- დიდი ხანია?
- ასე, ოცდაათი წლის წინათ. ქმრის ნათესავებე მომიცდენე. მას შემდეგ გმასწავლებლობო. ბებრი, ბებრი მოწაფე მეყავდა. ყოველთვის გეყვარება ერთმანეთი, მაგრამ ყოველთვის ვავიწყდებოდი მერე.
- მე არასოდეს დაგვიწყებო.
- შენა? თუ შესალოა. შენ კარგი ბიჭი მარ, ისინი კარები იყენენ, მაგრამ მათი ბრალი არაა, რომ დამივიწყეს, რა ჰქნან, ბებრ მათგანს ახლა შეილიშეილებუბე კი ჰყავს, ყველას თავისი საქმე აქვს. მე თქვენისთანები მიყვარს, ახალგაზრდები, მათთან ყოველთვის კარგად ვგებვობობო. მათაც ვეყვარებარ.
- მასწავლებელი წყალში სასუნის გასნას შეუდა.
- მოწევიო, მოგემბარებო!—უბნა ცქრობო.
- არა, გვადლობო, ჩემს ბებერ ავადყოფილ ნათესავს ვერავის ვანდობო. აგერ ორმუცდათი წელია ერთად ვცხოვრობო, რა გენა, შეგეტყე!
- მასწავლებლო, ცხოელი ტობები რომ შეგეტყათ!
- რათა?
- იქნება ახლმედა ამოყარან.
- არა, გენაცვალე, მავის დღეები დათვლილია.
- მერე, ახალი უნდა იყოლო?
- არა.
- რატომ?
- შენ ვერ გაიგებ, ჩემო ბიჭუნა, შენ ბებრი, ბებრი ახლობელი ნათესავი გყავს, ეს კი ჩემი ერთადერთი იყო, ისიც უსულო, თანაც ყველა სულეტიზე ერთგული. ახლა კი, ვატობო, მალაღობსო.

ვიღავდა ზარის ჩამოკარა.

მასწავლებელი გვიდა, ცოტა ხნის მერე ოთახში წიწერი კაცს შეუქვდა. როცა დერეფანში დაბრუნდა, ცქრობო იღვა და ნაღვლიანი თვალთი უყურებდა მალმის გაყვირებულ ფიოლესს. მასწავლებელმა პატარას ნახად დაალო მხარზე ხელი და აღერისი უბნა:

- ცქრობო, ბაბუაშენი მოვიდა, სასტირობო უნდა წაეცივანის.
- ცქრობო მოიხედა. ბაბუა ოთახიდან გამოსულიყო და დერეფნის კარებში მდგარი, გაღიმებული უყურებდა მას.
- წამოდი, გენაცვალე წაყვილო. დედაშენთან მინდა წაეყავანო.
- ცქრობო თვალთი გაუბრუნდა. მერე მასწავლებელს შეხედა.
- არა, გენაცვალე, ოთხშაბათს მოიხედა, ახლა კი გიშეშე.
- გამადლობო.

ბაბუა ცქრობის ხელი მოკიდა, გამოეშეშედიბო მასწავლებელს, მერე კიბეებზე დაეწეა. ბაბუა და შეილიშედი ეწოში მიიოდენე სტეობულ ჩაიოვლებლინი. მასწავლებელი შევიდა გაღიმებული თვალთი უყურებდა მათ. მერე მოიხედა და თვლი თავის გაყვირებულ პალმას გაუწერა. შეწეფე იტყე სკამზე ჩამოიგდა და უაზრო თვალთი შეხედა კედელზე ჩამოკიდებულ თავისი სიყვარულის სურათს.

საბჭოთა ქვეყანა

საბჭოთა ოსტატი

ბრწყინვალე კომუნისტები

ლაიფციგის ოლიმპიადის დაწყებამდე მიხედვით ტალხი შევიდა უკვე უკვე მოასწრო შედეგის ნახვა. აზრად არ მოხდაოდა, რადგან მსოფლიოს ჩემპიონი, ლაიფციგში გამგზავრებამდე, თავისი გუნდის ამხანაგებთან ერთად, მოსკოვში იმყოფებოდა სპორტულ შეჯიბრებაზე.

როგორც შედეგის დაბადების ამბავი გაიგო, ტალხი განახორციელა ელვიზ-ბერი „კომანჩაჟი“. მწკრივდნის უფორა, ნაცნობებს მიგანახულდნ და საღამოს დავბრუნდებით, ტანსით გაფრინდა აეროდრომზე და ორი საათის შემდეგ უკვე რიგის ერთ-ერთი სამშობლიოს დღეგრძელობა მიხატებდა თავადული ხელში.

ერთი საათი არ იყო გასულ, რომ ტალი უკანვე მოკრალა, აეროდრომის-კენ, საღამოს კი ისევ მოსკოვში იყო. „ნაღვლიანი“, სა თქმა უნდა, ცნაყო-ღილინი დარჩნენ მისი სტუმრები.

ახე განახორციელა მსოფლიო ჩემპიონმა ერთ-ერთი საუცუესო „კომანჩა-ცია“ უკან ცხოვრებაში. „ოქაბერი პარტი“ ლაიფციგში ვაგრძელდა. მსოფლიო უკვე ტელეფონით, ტალხა გამოქაბა რიგებს და ნახევარსაათიანი „ბრწყინ-ლის“ შემდეგ გამარჯვების მიღწეა — მან „აიძულა“ ცოლი, რომ შედეგისთვის გიორგი დაეძინა.

საბჭოთა ოსტატის ღირსნი და უღირსნი

ლაიფციგის XIV საბჭოთა მსოფლიო ოლიმპიადის უკვე მონაწილე ხა-ლისით იძლეოდა ავტორიტეტს. მსოფლიო ამერიკის შერითებულ შეტატების ასულგარდა ჩემპიონი, ბოხი ფიფიტი იჩენდა დიდ სიკაცობას ამ საქმეში. ქა-ლებს იგი საერთოდ არ აძლევდა ავტორიტეტს. კაცებს კი უზარადად ეთხოვდა, თუ თანაშემწე იყო. თუ პასუხი უარყოფითი იყო, ან ოდნავ მოკრცვი, ბოხი უყურდნობით ურჩევდა ავტორიტეტის მოყვარულს, ჭერ თანაში აიწე-დნ, როგორც საბრძოლველ და მერე ვილაპარაკოთ ავტორიტეტზე.

განახლებული შურანღისტი

XIV საბჭოთა ოლიმპიადის მსოფლიო მსოფლიო და პრეს-ცენტრი. ტე-ლეგრაფისა და ტელეფონების გარდა, შურანღისტების განკარგულებაში იყო აგრეთვე ტელეტაიპები.

ერთმა გერმანელმა შურანღისტმა, რომელიც დაგვიანებით ჩამოვიდა ლაიფ-ციგში, არ იცოდა, რომ ტელეტაიპით გადაცემა პარობითი პარობითი იწყებდა. მან დაიწყო გადაცემა და უთხრა ლინტზე გამონდა სიკაცობა „მოულოდ, თუ შეიძლება ოთხი მეფის პალატი“ (სწორად ეს იყო პარობი), შურანღისტმა იფიქრა, აქ რაღაც უშედეგოა და არ უახსუს. როგორც უთხრა ფრანკ მერ-ორდელ გამონაწილს, მან დაიწყო, ვიღაც მეტეფორა. ამ სიტყვების შესაბამისად გამოჩინდა სიკაცობა გაბრუნდა, გაწილიდა და სრულიად სერიოზუ-ლად უახსუს: „მე ფული არა მაქვს, თქვენ თითონ იფიქრო“.

მართლმადიკი შაბიში

ლაიფციგის ოლიმპიადის მონაწილეთა შორის იყო ერთადერთი ქალი — მონაკის გუნდის წევრი ქალბატონი გენე-შეფერი. ერთდღე მას სკოლების, როგორც მოხდნით, „კაცების გუნდში“, რენე-შეფერიც შევიდა, რომ მონაკის უკანაწილ ჩემპიონატზე მან „დაღვრა მრავალი კაცის სისხლი“ და შორის ადგილი დაიკავა, რის შემდეგ იძულებული გახდნენ შეეყვანათ იგი გუნდის შემადგენლობაში.

მაგრამ ოლიმპიადის ქალბატონ რენე-შეფერიც ცუდი დღე დაადგა, უკვე პარტი წავიდა. მსოფლიო ერთმა ბედგულმა მიხატვარემ გამოჩინა „ქინტ-ლმენობა“ და ყაბიზი გაკეთა მისთან. ამ ეპიზოდს ოსტატის სენსიტივობა გამოიწვია, რომ ოლიმპიადის მსოფლიო ფორტალოზისმდებრებს გასა შემოეცნა მისი და სურათების გადაღება დაიწყო. სასურ-ველად მოგვარდა და სიტყვა-ღიანს საბჭო ჭლები აფარებინა და ვინ იცის, იქნებ ცრემლადღაც იფე-რებოდა.

საბჭოთა ქვეყანა

ნახევარი საუკუნეა, რაც პოე-ტი და საზოგადო მოღვაწე სან-დრო ელვი-ჭირთი თვადიდ-ბულიად და პარტიონსად ემსახუ-რება მშრომელ ხალხს, ჩვენი ლიტერატურის წინსვლას. კო-მუნისტური პარტიის უსუციუ წევრი, იგი საბჭოთა ხელისუფ-ლების დამყარების პირველი დღეებიდანვე აქტიურად ჩაება ახალი ცხოვრების მშენებლ-ბაში და მთელი მისი პოეზია სუნთქავს და ცოცხლობს თან-მედროვეობით, ხალხის უსა-ღვრო სიყვარულით. მის ლექ-სებსა და პოემებში აისახა დი-დი ისტორიული ძებრები ჩვენი ხალხის ცხოვრებაში.

რევოლუციამდელ ლექსებში იგი ხატავდა მშრომელი ხალ-ხის ყოფას, მის გმირულ ბრძო-ლას თემდამოკიდებლობის და სამშობლო. საბჭოთა ერის ლექსები გამოირჩევიან გულ-წრფელობით და გამსჭვალული არიან დაზარტული აღმინების თანაგრძნობით, მათ ახსია-თებთ მეტრობოლო, იმედოლიანი განწყობილები და რევოლუცი-ური გუნებობები.

მისი შემოქმედების მთავა-რი თემა: ოქტომბრის რევო-ლუციი და პარტია, დიდი ლენინი და მისი სახელოანი თანამებრძოლები და მოწოდებ-ბი — სტალინი, კალინინი, ორ-ჯონიძე, კეცხოველი, ცხაკაია, მხარბიძე. ახალი ცხოვრების მომდებარი პოეტი წრფელი და ნათელი სტრიქონებით უმღე-რის სოციალისტური ქალბატ-ონისა და სოფლისეუ, ფაბრიკე-ბისა და ქარხნების მშენებლ-ობას, უმღერის საკოლმეურნეო მინდებრების აღმინათა გმირულ შრომას, მთელი საბჭოთა ხალ-ხის კულტურულ აღორძინებას,

ბართლად და მიმზიდვლად ასახავს სოციალისტური ცხოვ-რების ძირითად პრინციპებს, მის მნიშვნელოვან მოვლენებს, ხატავს მის საუკეთესო აღმინა-ნებს, ბრძოლისა და შრომის თავდადებულ გმირებს.

მრავალი მგზნებარე სტრიქო-ნი უძუნდა მან ხალხთა მეგო-ბრობას და შვიდობას, საბ-ჭოთა ჯეყენის ხალხების ურ-კვეთ მიზნებს. იგი ავტორია ორმოცამდე წიგნისა. მისი ლე-ქსები და პოემები თარგმნილია რუსულ, უკრაინულ, სომხურ, აზერბაიჯანულ, უნგრულ და სხვათა ენებზე.

სანდრო ელვი მთელი თავი-სი მონარსიანი და ნაყოფიერი ცხოვრებისა და შემოქმედების გზაზე მუდამ აქტიურად იყო ჩაბნული პოლიტიკური და საზო-გადოებრივი საქმიანობაში.

საქართველოს საზოგადოე-ბრობამ დიდი სიყვარულით აღ-ნიშნა სახელოვანი პოეტისა და მოქალაქის, უნაგარიო საზოგა-დო მოღვაწის დაბადების 70 და ლიტერატურულ-საზოგა-დოებრივი მოღვაწეობის 50 წლისთავი. სამოქალაქო წლის მებრძოლი პოეტი კვლავ ახალ-გაზრდული ენერგიითა აღსავ-ლად და თავდადებით იღწვის ჩვე-ნი კულტურისა და ლიტერატუ-რისის საკეთილდღეოდ. მის ლექსებში ახალი ძლიერებით ქუხს და ეტლის სამშობლო, კომუნისტური პარტია, თავისი ხალხის სიყვარულის გრძნობა.

პოეტს ახარებს და აძიდვლად ჩვენი დიდი აწყუი და მომავე-ლი და ომანახალი გაიბახის:

ჩემი სიციხის სამოქალაქო წელს ჩემ დავეჯივდები, გიგლირთიკი, აწყა, თმეცა სიხრის სიძინებ შეწევს, მაინც შობს არის გავის სიმღერა.

საქართველო

ზ ი ა ნ ს უ რ ი ძ ე

აქარის ასსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტროში გაკვირვებულნი შეტყობოდნენ ცნობას, რომელიც იუწყებოდა, რომ ქობულეთის რაიონის სოფელ ხუცულენის კოლმეურნეობის წევრმა ზია ამბღისძე წერიტერ 1960 წელს 10.867 კგ. ჩაის უფოთლი მოკრიფაო, „ახლათ, ზინა ამბღისძეს ასული იქნება, — გაიფიქრეს სამინისტროში, — როდის იყო, კაცი რომ ამდენ ჩაის კრეფდაო!“ — და ცნობა დასაწესებლად ქობულეთში დაბარდნეს. ქობულეთისა და ხუცულენისში იწყებენ, არადას იყო, ჩვენ რომ არაწესებ ცნობებს ვაძლეოდითო, და ზემოთ ნათქვამი გრძობელ კიდევ დადასტურებს — ზინა კი არა ზია, და, ასეულის კი არა, ძეო.

ზია ნურიძე ხუცულენში დაიბადა, 1928 წელს, კოლმეურნეობის თავმჯდომარის ოჯახში. სოფ. ჰევედა ხაშების 8 წლიანი სკოლა დაამთავრა და ბათუმის პედაგოგიკური ინსტიტუტის სტუდენტი გახდა. 1950 წელს, როცა მესამე კურსზე იყო, არბიაში გაიწვიეს. მასპურობდა არტილერისტად. შევიდა კომკავშირში. 1958 წლის ნოემბერში დემობილიზაციაში მოხვედა და რაკი მთხუტეხული მამა ვეღარ აუღიოდა ოჯახს გაძლდობს, ხუცულენში დაბრუნდა. ვერ თონდა კოლმეურნეობის ელენში, მერე კი ჩაის კრეფაზე გადავიდა. პირველ წელსავე 2 ტონა ჩაი მოკრიფა, 1959-ში უკვე — 2,5. 1960 წლისათვის ვალდებულება აიღო — 6 ტონას მოკრიფო, და... თითქმის 11 ტონა მოკრიფა.

ახელი შედეგი ციხად არ ჩამოვარდნოდა.
 ზიას მიღწევების შთილი საიდუმლო ისაა, რომ უკვლა სამუშაო უწესტად აგრეთვე იწყებენ წესების დაცვით ვადაზე შეპარულა.

- ვიხილ 11 ტონაზე მეტს მოკრიფ, — იციანს ბუკაცო.
- კი, მაგრამ...
- ბრძანელი რიხი თქმა ვინადა?
- ჩაის კრეფა ხომ ქალების საქმეა?
- სამაგიეროდ, თვითმფრინავის მარცხე კაცისაა. რატომ ვევიცილებინა ახლა მარი-ბარში ვართ.

ეროვნული
 გიგლიორთეკა

ჯუმათელი რემკორსენი

როცა მახარაძის რაიონის სოფელ ჭუმბოს კოლმეურნეობის თავმჯდომარის მიხედვით ტაქოს ვიხუტევი, ჰაუციტისი ჩაის ჰერეფა დასაბუდებინა, მან უფრომად დაპტია ხელი მიავდა:

- ადელიო გუზბარძიქ
- რამდენი მოკრიფა?
- 4688 კგ!
- სხვა სოფლებში 10 ტონას ჰკრეფენ?

— იეს, სადაც წითლი მიწაა. ჭუმბოში კი უწირია. გარდა ამისა, ადელიო ჭერ 19 წლისაა. ვიხილ 6.000 კგ. ვკვირდება. ცოცა კი არც 4.888 კილოგრამია. იმით, რამდენი ცდილ დუტე უწეა მოკრიფოს ჰერეფება, რომ ერთი კილოგრამი ჩაი მიიღოს? მაისში — 2890 ცალი, ივნისსა და დანარჩენ თვეებში კი 2.0001 ანა, გაააარავეთ 3000 4.888-ზე. თითო გამოღებაზე ხომ ხუთ ცალზე მეტს დუტე ვერ გამოღებს. თან დუტეების ხარისხსაც უნდა თვალყურა ადევნოს. ჩვენ მერეც ხარისხის ჩაი გეგმით გათვალისწინებულ გეგონად 28%, ადელიოქ კი მერეც ხარისხის ჩაი მიიღო 17% მიიღო. ერთი გეგვი აუყვანა ფერშიდან და ახლა 118 კგ ხორცი მივცაბარა. არა, ამხანაგო კორესპონდენტო თუ ადელიოს ციფრები არ მიგწიწოთ, წუ დასწროთ, მაგრამ ჩვენ სწორედ თავი მოვაგვეს მაც გავგანაო.

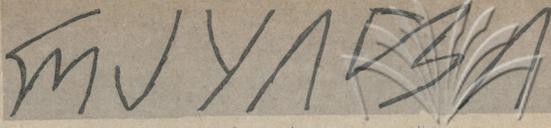
- ვერ გავაცნობო?
- რატომაც არა!

მაგრამ ადელიოს მოწეა არც იხე იოლი გამოდგა. ახლა, როცა ჩაის მოსავალი აღებულია, თავისუფალი დრო უწეოვინა და ჩინათის სამკრეფლო სკოლაში დაუწეა საიარული, ჭუმბოიდან კარცა 10-12 კილომეტრის დაშორებით. ჭუმბოელი რემკორსენის ნახვას მხოლოდ კარცა დაღამებულზე ვეღარხეოთ. ვარდისდერ კახაში გამოუხიობდა, ჰერა და ცისფრთავებუბა გეგონად საბაში შეგვიბატუა, სასწრაფოდ სურფა გავევიწა და თვითონ მორიღებთ გაჩერდა კედელთან.

- ას ვევატეიოთ, ადელიოქ?
- არაფერს.
- ვინაქ?
- რა ვიცი... ვიხილ 6 ტონას მოკრიფ, ოღონდ პლანტაციაში შესამეტირ აზოტი უნდა შევიტანო.
- წვეტიანო! — დაუბედა მიხედლ ტაკიძემ.
- სხვა... რაღა შეთქვა... — ადელიოქ მბრები აიჩენა და პირი იბრუნა.
- საწყალი დღემისი... — ამოთხარა ადელიოს ბებიამ, ეღერებ. — კი იყო, მოსწრებოდა, მარა...

ადელიო ოსოლია. დედა 1957 წელს დაპტარცა. მამა სხვა სოფელში ცხოვრობს. ადელიო მხიხიან ორღებოდა, დაამთავრა ათწილელი. 18 წლის იყო ჩაის პლანტაციაში რომ დაიწყო მუშაობა. მას აქეთ მუშაობს ეს არის და ციხე...
 რ. წაქარიანი.

რეპის პანისძე

ფანტასტიკური მოთხრობა

მეცხე ჯ. შერვაშიანი

როსმა კაცმა როსში დიდი უფრო შემოიტანა. უფროც იქნა: ჩვენს სახეობო ინჟინერ-კონსტრუქტორის დახვედის დღის აღსანიშნავად ქარსის კოლექტივისაკენ. შეხვედნულმა ლევანმა ახლად მიხვდა, რომ იმ დღეს შიშას დახმადილი დღე იყო. — ამ ბოლო ხანებში ათივსა ჩვენმა ქარხანამ, — განმარტა თავსწამოდავარა შიშას. შიშას ხიხარულს სახეგარი არ ჰქონდა. ლევანმა კი უფრო სტეტიკურად ახედ-დახედა, და სტუმრების მილოდინში თავის განუხრულ რიგაღს მიუქცა.

სადავამ მტკაღ მთავარულად ჩაიპა: ლევანმა არ მიელოდა. იგი ოდნე მიიარებულა, შემდეგ კი ნაღვივებს წინამდელი მითარულბა და სწილის ვაღვდა და იხილ კი აღიარა, რომ იტე-ნიკოსმა კაცმა, თურმე, მტკაღ ცოცხალი, გო-ნეშამაგლო და მესიაკლერი ადამიანებისაკენ შედგებია.

სტუმრების წახვლის შედეგად შიშას თხოვნით ლევანმა უფრო გახსნა, ჩაიხედა და გადაიპარჩა.

— თოქანის ეს ხომ ვინაგებტრი თოქანია? შიშამ მახსოვს მაგვირად რომბობს მტკაღის შეგონებულად დაბანებული პატარა სახეობო გა-მოსწია. სახეობურის თან განაგვა ელექტრონოზა-რი, რომელიც შიშამ ედღის როსტში წართო. ლითონის „მკერდში“ რაღაც ამოჩადავდა, მისიმა მხარეი და ძაღული მკლავებზე დგნა შეიჩინებო.

მესიაკის ბოთლის განაგრებობდა. — ალბათ ცოცხაც ცოცხადინებდა.

ლითონის გოლიათი წამოიდა, უფობიდან გამოვი-და, როსტეს მისწვდა, ჩანავდა გამოჩორო და წო-ნარაან გრავად ეკლავ მტკაღში შიშას, შემდეგ ლევან მიუხარუნდა, თავისი აღდგომი, აღწევია-ნი ავთლები სახეურ შეჯივია და ბრანშორებულ (ლევანს ასე მოეცენა) ბოთი, ლითონური მხოთ გამოაქაჯია.

ლევანმა ინსტიტუტურად უყარ გადავდა ნაზიტი, სიცოლი პირზე შეაწრა, მორიდებულ შურეა შეუ-

ლი ფოლოდის მხარეზე და შემბრავდა, პირველად სახარსს. ახლა თქვენს შიშაზე რჩენის მხარეს ოხრებთან ტურფაშის ჩათავსებოთ ლევანი, შემდეგ მწარელი მბრალად, მეორე როსში ვაგდა, დიად დაჩრდილ განქიანს მიზარეა, ლევანს კოს-ტუმი ჩამოიღო და ჩაქვს დაწყო.

შემდეგ უცეე გამოურბოლი შიშას წინ შეჩერდა, პატარა კოლოდი გაურწდა და ბოთი, მოწითა-ნური სხივი წარმოთავა:

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

— გალოცავთი დახადების დღეს, ვასტრებოთ ახლ წარმატებებს სანქციონერი ასახარეზე და პი-რავ ცხოვრებში.

8468

25020

ლევანმა მხარი იცვალა, მარჯვნივ გვერდზე გადაიხარულა. ტურნებზე დიმი დასთამაშებდა, ახლა ძილში ეკლავ აღდგნულ ლევანს გავა: გულგო-ბის, მოხივარულსა და უხვაროს. ამ დაბილის დახმავებე შიშა შეგარა. მოგონებები დაწვრიბა-ნი შედგინებოთ წამოეზღუნა: რა უფრადღეზა-ნი და უფრადღეზა იყო ქორწინებამდე, თვადენში შეხვედრად შიშას, ნიდავ იმაც კლდოლიცა, ისი-პოვებინა, გახვარებინა. სტუდენტური ჩინოსანი კი თვითონ ჩამოართმედა ხილმე, არ შეაწეროსო და ასე მიავლებდა სახლამდე.

მაგრამ... დრო ვაგდა და... წერილმანებელი დაწყო... შეძლებდა, შიშასაც მიულოდღეს ხბა-ღამ... ლევანი თანდათან შეიცვალა... სივსავლილი თოქანის ეკლავ უფობივდა გულში, მაგრამ მის თვადენში შიშასი მშვედრული თოქანული დნე-ბოდა. ლევანი თოქანს დაწვრილად, დაჩრდებდა, რომ შიშას ედარავინ შეეცოცხებოდა, ეკლავ მუ-ხის დაღურებდა. წარმეტბოთი გამოიღოდა კონ-ცერტებზე... ვასტრებოდა, დაღურებულბო თვა-ცილი, ისევე კონცერტებ... თოქანის განადგობის დღესამდური სურბოდა დაუთვლია.

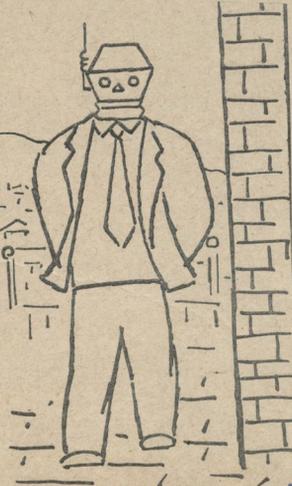
შიშას ვერ აუტანია ის ამბავი, რომ შიშასამ მტეი ადგილად დაეკავა მჭობის გულში და ღამის არ სულ დაჩრდილბო.

ქალური სიამავე მოხსენებინა არ აძლებს, შიშა სწებს, სურს ლევანი ძველებურად აღდგო-ხანი და გოლბხმეფერი თვისა და არა მხოლოდ სანდანი, არამედ ყოველდღეობ ცხოვრებში, მუ-დამ ამსავლებს ცოლი — სისარტულში, შრომის(ი-წათი სივსავრული მთის მდინარის დეწისაკვს. სი-თავებში შეუხაბტი, ბოპოქალი და წარბიცი თვისა. ახლა კი ვაგავთ, ხვლა შეაწვლია და თვადენა შეტბორდენ ამ დამკობლის კოდეც.

შიშა მთავარ ინჟინერად შუშასის ქარხანაში, რომელიც კონსოტრი მოგზაურობისათვის სპიტირ-ასარატურას უწყებს. შიშას უფვარს თავისი ოსო-ული, მაგრამ მტკაღ სანდტერებს პროცესია. თუ-ცა მთეშაბატეურ ფორმულბანამ და ციგებობან აქვს საქმე, მაგრამ გრჩნობა, რომ ტექნიკაც იხე-თილ შემოქმედებოთ ცეცხლს მთიებს აფიანის ვაგობა, როგორც ხელდავინება. შიშას განასოკრი მესობებოთ აქვს, ლევანმა მას „ფორმულბან „ქო-ლოფი“ კი შეარქვა, მაგრამ, რა თქმა უნდა, იგი, „ხლოფინებისათვის დახადებულბო“ და „ხუნებნებო“ მუსიაკლერი ნიშით უხვად დაჭილდობულბო“, არაფრად აგდებს მეუღლის „ქადოსნური ნაქაწი-ბით“ გატაცებანს.

შეუღბე კარგა წინს გახალბული იყო, შიშას და-ნიდულ წამწებებს კი ქვარ ტრადიცი არ მისარტებდა, მაგრამ ამ დღეს ტურბულად არ ჩაუვლია...

იმ დღეს შიშას ოცდაათი წელი შეუსრულდა. სტუდის გაწყობას ჯერ კიდევ არ შეუდგომი-და და საშარეულიყო ფუსტებულად. ზარი აწე-რიალდა. ლევანმა თავი აწება მუხისას, კარებში გააოო და წილოდენქობისაკენ შეცბა.

ერთი საათის შემდეგ იგი სანავაყო დავტირ-რადი აღიარდა უყარ და მონდომებო შეუდგა სადლობს საშადების. საშადებობან დაბარებულ დედალელ შიშას იმ დღეს სახლში გასაკეიბულუ აღარატრი დახვედრებო.

შიშას სადღეურ თავი იხე იტერია, ვითომდე აქ არაფერიაო. მან სხვათა შორის, ვანცხადე, რომ ცხაკეურად, არამდე ამ ატკობატის სა-მოქმეუო პროგრამას დაფუძნებულბო „უნდებრ-ბული ლეკეურეო მექანიზმის“ პირნიცაზე, გარდა ხისი, თუ დაჭიბინა რომბოტ ცნობებისათვის რა-დომინიუმობლობის საშუალებოთ ენგინებტურ ტე-ცნიკოლოგიური სადგურს და ინტორმარტებს დე-უ-კავშარდებბო.

და თითქმის ნაოქვების დახადებტრებლად შიშამ ლითონის კაცი რომაღთან მიიქცა და მო-ნიხლებულ ქართული რომანის შესარტებინა აკომპანიტინი. ლევანი განცვიდრება. მანქანას მართლად შესანიშნავი მუსიკალური სენსა შეიძენდა.

იმ დღედან შიშა სულ გამოცვალა. გახალბ-ობ, საშადებობან დაბარებულბოს უცეე მთელი სა-

სტატორეული
პარალელური
კერძული
გიგანტური

დაბო თავისუფალი ჰქონდა. ხან მდგომარეობა რჩინის ღვთისმაცხად ერიდა, ხან ეტყავე და უპირატესად კისრებზე, ხანაც ინტერესით უხსენებდა. ჯერ შრომისა ვაჭრობის გამოუღებელად ჰქონდა მდგომარეობაში მშენებლობა ახალი, სანატორიებს და თავ-შესაფარს ამგები, მდებარეობის, ხელმოწერის თუ ურესპიკეების სტრუქტურა.

ლევანს გაეგონებოდა თითქმის შევეთა ამ „ქვიანას მანქანას“ არსებობის რაგბში და შეიკ-ის დაღუბრება. გულში კი ხნივ ჩანდა, რაღაც გაურკვეველი. უსაბო გინობის მხატვარი. ჯერ შრომისა ვაჭრობის ვერ გაეცა რა მოხდა. ოთხ-ბუნებო სრული წესრიგი სუფივეთ, რჩინის კაცს ურეგულბის თავის დროზე მიჰქონდა საცხებ, გან-სამკმლო მუშავ სუფივა და სანამიშობ დღეობ-ველში იღავა განჯინაში. ღვეანს დადებენ მიჰავა და გულში მარტინილი ხინჯიდან ეგვს ეს იშვა ღვეანსა ჩაიხინჯო სიწვეგიით იგრძინო მარტინობა, ახ-ლდა მთავა, რაც შეცვლილყოფა შიშა იგი ჩაუ-ღვდა მივიწევა. ღვეანს ეგვს ავსიანადა ეკლავა გაქარა ვლხობ, მაგრამ რომ ჩაუფიქრდა, უჭრ-ობად მოეჩინა... ეტივანისა მანქანის მიმართ!

ღვეანსა უნებუნებლად დასკარა მუშობის ხალ-ის, უსინაზროდ დარჩენილს მუშავა აღარ აძ-ლევდა შენიღბ. მანქანა იგრძინო ორჯინი სიტყვ-ების ძალი, როდესაც დასკარა იგი. ამ წვეულმა მანქანამ გამოღვენა ღვეანს შიშის გულიდან. ელექტრონული ქაღალკის მტები მანქანაზე დაღარეინ ახსოვს.

ღვეანსა ჩამდინებო სადღო ფიქრში გატარა, არ ცვილდებოდა ცოდვის სიტყვები — ამ უწი-ვერსაზროდ ლოკატორ მქენაზის დიდ გონებრივ შესაძლებლობანი და თვითგანვიარების თვისე-ბები აქვსო!. მართლაც, ღლიონის კაცს დადებო დღე სულ ახალ-ახალ „ტრანსპორტ“ ამღვანებდა. ღვე-ვანი კი თანდათან კარგავდა სიმშვიდეს, თით-ქმის მოთხდა კიდევ, განერვოვდა, ინერვებოდა, რომ ის „მეშახის მანქანა“ მტებისგან „გაოჯ-ვილდა“. ხშირად რიალდთან ატეკუბებოდა, მაღლიდა რომელიმე ადგილს შეეწვეტებინებდა დავრას და მიუთითებდა შეცდომებზე. ღვეანს უფრო ის ახრ-აზრებდა, რომ მანქანა ურეგულბის მართალი აღმოჩ-ნდებოდა ხომდრ და მუსიკალური ფორმის გადა-კეთება უნებობდა. ღვეანს მეტად გაუჩენდოდა. ის „მეშახე“ ურეგულბიკარი უფლებების გარეშე ეკათო-ვით ამორჩედილყო ღვეანსა და შიშის შორის.

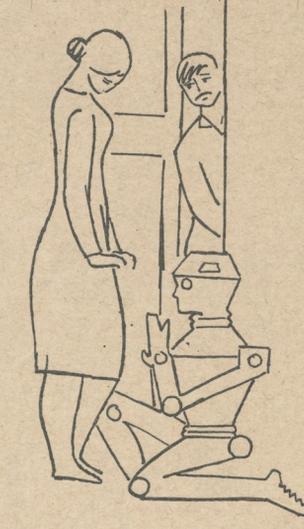
ერთ სადამოს კი... უცვრ მტებისგან იყო ამის მოთმენა საგანშობი გამოსული ღვეანს საცადის სტენის მოწვე გახდა; ღლიონის კაცი შიშის მის ცალ მუხლზე დაჩოქილყო, რჩინის თითებში მისი ნახი ხელი ექირა და სამიწრო ღვეანს უკითხავ-და, შიშის თითებზე...

ღვეანს ცვილდ გამოტრიალდა. შურისძიება გა-დაწვევითა... ახალდამე მოვლეს ბოლოს ამ ტკიან-სარბობა... — გამწარებით ფიქრობდა ღვეანს. შე-ინჯება სასაცილოდ ვარ, რომ მანქანა ურეგულბის, მაგრამ ეს მანქანა კი არა, რაღაც ქოჩობისის მო-ქულიაო!

შეუადმის ღვეანს საწოლიდან წამოდგა, კა-რადის ფრანკი სახარხისი მოძებნა, სასტუმრო რიბაში გამოსულს თავისი საწოლო ოთახიდან ჩაიღობის სუბტი ხმა შემოხდა. ფეხებზედ მი-ვიდა კარებთან, გასაღების ქუჭრუბნიდან შეიგ-ნდა და ელდა ეცა. შეიგნის მქროლდ შეუჭრ მან გაარჩია ჩოაღობან მჭადრა სილუეტი. იგი დიდი სიფრთხილით, ორჯვე გასაგონად უტრავდა და მა-ღობდა წერდა ნოტივის ქაღალდზე.

— ალბათ, გხვრს უკანსწელი უპირატესობაც ჩამოიპარება, მაგრამ უცვე ვიანაა, ჩემო მეგობარო, — გაიფიქრა გაეცელებოდა კომპოზიტორ-მა. უნდა შეგარდნილოყო და ჩაიხის გრავად ექ-ცია რაივიდ, მაგრამ მისი რჩინის ხელების სიმ-ღვარე გაახსენდა და გონს მოეცა. გაიმბრუნდა, დერეფანში ელექტრორჩხვების დასეცელები ამობარბანა, წარმოიღვინა, როგორ გაიმზარებო-ბოდა იტატურ ინტერვიუმოღველი მანქანა.

კარგა ხანს მოთმენებით ელდა ღვეანს და, აი, რომობა როზტხ მისურა და მანქნე ტვიანავა რეაგითი უსუბიკა — იქიდან აღარ მოსტედა მა-ციკლებელი ელექტროინერტიკა. მაგრამ ღვეანს სასტუმრო ოთახში გამოვარდა, აჩრავ აქ ღვეანს წამავდა სახარხისის ხელში. ამ „ვირაველი ინ-სტრუმენტის“ დანახვამ, რომელსაც მრავალი მექა-ნიზმის დაშლა შეუძლია, ჩანს, ღლიონის კაციანი თავზარი დასცა და მანახებდა ღვეანს გაწარ-ხება. იგი სწრავდა შემოიპარებდა, გამოღებულ ფან-ჭარაში გადადებდა და ეკლდებო ჩასვლა იყო. ფო-ლადს თითქმის მძლავრი დარტყვით ახობდა ავუ-

რტხ შორის, ვეებრეთლა ობობასივით მიოვუ-ხავდა. ღვეანსა კიბებოიდან მოუარა, ეჭო სულ-შოთქმელიდა გადარბინა და დაღვეანს. გაქეულს ახილდ მტებრიკ ვაქსელი. მალე მან გაწარის მი-ღწია, შეუჭვია და ჩამდინებ წამში თვალთვან წი-ღვრას. არავის დაწმნავს როგორ ამობდა იგი ელექტრონაზის ანაზტე და დაუკავშირდა სადენებს. როდესაც ღვეანს ქუჩის კუთხეს მიღწია, მისი მოწინააღმდეგე უცვი არჩინიდა მიახებდა პირ-ს ბეჭტზე. „მოყვებით, ხანამ არ დაეცემა“, — გაღ-წვევით და ლნდღივით ეღვენა. კარგა ხანს იარეს ანე. მიუღლებოდა ყველა დაიწყო. კავშირებაშ-ლობის სასტონს რჩინის მანქანა კლავა შედგა და დიდ საათს მიამჩრდა თავის უკანმოვლელ კანტუ-რი. შეღმდებ ჩვეული ოსტატობით ახობდა ავ-

დღესტე. გადაწევა წუთების ისარი, რომელიც ღვე-ნა ჩამორჩენილიყო უხებ დრის მალაზის ვალ-მოხება. ღვეანს ღვეან შენიღბა... მანქანისთი ხელში რომ გავმოიბრინა ქუჩა და დასწრულ მა-რადწვეინ ბრქეს აწოცვარა. უცვე კაცისიარე-ლად წვიმდა. ღვეანს ეტივანად დაეკლდოლოლო-სიცივისგან მანქანულ მანქანაზე წავსო ოთხი ფეხითა! სასწრულდ არჩე ქვიანად და მქვირ-საკენ მიმავლდოდა. მანქანა უცვე წამსვე გა-ვიდა, მდგვარისგან შემოიპარებდა და დაღობდა. თითქმის ოთხი ბრძოლაში გამოწვევა მიიღო. ღვე-ანს მიჰყვა, ათიოდ ნაიჭურ მოუხალვდა; წამო შეღწა, რაივთა კიჭერ უუბრებდა; ღვეანს ფეხ-ში აღარ ებრძოლებოდა. მოხსილთა შორის მისიხანდ დღეობი ჩაწოვდა, თვალთვინ ზომავდნ-ერბმანობს. მცირე ხნით ღვეანს უკანდაბევის სურბოლად დებდა, მეტად უცნაური და უხეშო ტენება მდგომარობა — უსულო ავტობოტის ჩხობა!... რასთვის? რას იტყვან დაძინებო? ეს ხომ სიცივაა...

თითქმის მუხლგანი, ღლიონის კაცს თვითონ გადღებოდა წინახეც, ერთი, ორი, სამი... ახლდა შენიღბა ღვეანსა თავის კოსტუმს, სულ აზო-ლუმპული. ჩვირითიკი ელდა ფოლადის ტანზე, მაგ-რამ ამაზე ფიქრის დრო აღარ იყო. რომობა შო-ახსოვდა მის შეკლევში მდგვი მალა, რას გა-ღვდა ღვეანს მასიონ ხილვდ ქაღალდ არ ოდენს ეს აჭკობრებელი წყალი... მანქანა ხომ შიშის ვილა-რასისდებ იბოლეს.

ღვეანსა დადასავცად სახარხისი მოიმარგე, იქ წამს ღლიონის კაცს იხსუვა... მოჯარის ვაჯ-ველიო. გაიხსნ ტყანანი.

შოთქმელიდობისგან გაწეუბებოდა ღვეანს ვერ შენიღბა, როგორ მიუახლოვდა ზურგიდან ქა-ლის ღვეანს, მაგრამ სველ კისერზე კლავების სიბოთ იგრძინო.

— ღვეანს
— შიშა
დიდო ხნის უნახავი მიწურებივით გაღებუვ-ენს ერთმანებს.

— ეს რა ჩავიდებო შიშა მანახებე კი? — ბუბტუბტუბდ ღვეანს, — ეც ხომ შენი სასწრუბ-ი იყო.

მაგრამ შიშა ბიღინიდა იღიბებოდა და მის თვალებში ღვეანს ეკლდებოდა მოკითხვის საშ-დღვრის გარდა.

მეორე დღეს შიშა სასასტროდან დღლაღართა-ნად დარცა:
— ხომ ვეუბნებობდი, ღვეანსო, „მისთვის“ წყა-ლი და ხმელეთი ერთობა-მეტი, სრულად უცნებ-ელი დაბურუნებულ ქარხანაში.

ნობს ალზნის კილეზე ბილი-
რებით მიგზაურობას, მიუვალ
ვაიძევაბულების კვლევას დაუ-
ვალ მწვერვალების დაძლევის.
წიგნის რედაქტორია შ. დარა-
ხვედია, გვ. 219, ტირ. 10,000.

თენგიზ ბუნიამე — ლ ი ტ ე რ ა ტ უ რ უ ლ ი წ ი რ ა ო ლ ე ბ ი • სახეობაში გამოცემ-
ლობა, სახეობა საქართველოში
გამოსცა ლიტერატურის ისტორი-
ისის თენგიზ ბუნიამის წიგ-
ნი — „ლიტერატურული წერი-
ლები“, რომელიც სამი განყოფი-
ლებისაგან შედგება. პირველი
თავიყოლილი და ჩარკვევები
რუსულ-ქართული და ქართულ-
რუსული ლიტერატურული
რთობების ისტორიიდან.
მეორე განყოფილება მიძღვნი-
ლი აქვს რუსულ ლიტერატურ-
ის (განხილულია რუსული ლი-
ტერატურის შესანიშნავი ძეგ-
ლი „ამბავი ივროს“ მწერო-

ბისა“, ღერგინისა და რადიშ-
ნევის შემოქმედება, ლეიბორს-
ტების პოეზია. საინტერესოა
წერილი „ლერმონტოვის რო-
მანტიკული შემოქმედების ზო-
გებით თავისებურებათა გამო“. მესამე განყოფილებაში მოთა-
ვებულია ნარკვევები უკრაინულ
და რუსული ლიტერატურ-
ის ისტორიიდან. რედაქტო-
რია გ. ციციშვილი. წიგნი შეე-
ცავს 279 გვერდს, ტირ. 3,000.

საკი გაწერილია — გამო-
ცემლობა „სახეობა საქართვე-
ლოში“ გამოსცა აქ. ვაწერელიას
„ნოველები“, წიგნი შედგება
სამი განყოფილებისაგან: ნო-
ველები და მოთხრობები, დღეუ-
ლები, თავგანებები. წიგნი მრავ-
ალფეროვანია და ინტერესით
ფართობი. წიგნის რედაქტორია
რ. ორაჯიანიძე, გვ. 202, ტირ. 10,000.

ლივან გოთუა — მ გ ზ ა ე -
რ უ ლ ი კ რ ი ა ო ლ ო ს ა ნ ი • გა-
მომცემლობა „ნაქალაქი“ გა-
მომუშავა ლევან გოთუას წიგნი,
რომელშიც თავმოყრილია ნარ-
კვევები იმ მოგზაურობათა შეს-
ახებზე, რომლებიც ჩაატარა
მწერალმა საქართველოს სხვა-
დასხვა კუთხეში — ოცზე მეტი
წლის განმავლობაში. წიგნი მი-
მართულია იხალგაზრდა მკით-
ხელისადმი, რომელიც გვეც-

ზ ა მ თ ი ს უ ა ნ ბ ა ზ ი ა

ფელმობრი

ბოლო კვირებზე სიარული სულ არ მაგივრებს
თბილისში გათვალისწინებულ ჩანებებზე და კაცი
ოცასი ბეჭის, ქალ-ქალს, ბაღები ყინულზე და სა-
ოცასი სიწრაფით დასარბულზე ვს ვაგონებ, რო-
გორ ბუნებრივ, იტორიკულ, ლამის თითოეულ და-
ჯერებულ ყინულს და მინც არ იტყვიანა?

და ერთი წუთით მინდა წარმოვიდგინო ასეთი სუ-
რათი: აქვს ხალხი, შრომისა და გართობის მოვალ-
ებული შემოქმედები ხალხი, აღსავალი გულკეთი-
ლი ადამიანები და ყინულზე კი... უბედურე კაცუნე-
ბი, რომლებსაც ცხოვრებაშიც ასევე უკურდებამ ფეხი
და ხშირად კიბრის მოტყუებაც კი მიღის საჭიერ
აი, უღვანა მზიკო მონათლავს, ვართლად გამ-
ყოფილი მზიკო. წინასწორების დასავადა ხულები
შალა აუშვრია და ყინულზე კი... უბედურე კაცუნე-
ბი, თითქმის საკვების გონივრებზე, მტრებზე მიუღივს მსი-
ტიანობის მატარებს, რომ როგორმე ათილდე სასი-
მტრო მოგებრის. არსებულ საგებრის ინსპექტორი შე-
მიანაქვდა, ლამის არის წაიჭვეს ეს საცალავი. მა,
მიამწვეს თუ არა მუფართულ მიმამდე? მივიღე რო-
გორც იყო. რა უნდა?

— მიხე, თუ მძა ხარ, ერთი შალის საკვებ გაღა-
მებრე. აი ის, სამიანი ცოლისთვის მიხდა.

— ინებე, გენავა?

— ანდებისა?

— საძმე არა გაქვს? წაიღე, მძმა არა გაქვს?
ინსპექტორი ბუნებრივად გავიდა არჩენდა. მე-
ფართულ მინა კი ვერბობი:

— გა, გან, რამდენი ცოლი ჰყავს, კუნნიაც მაგი-
სი უნდა, კუნნიერცა?

— წაღე-ტყელე ნაყინში — გაიამა კიეული და არე-
ნაზე ნაყინის გამოყვანილი შეზისდოინდა. თანაც წა-
შლია საცალავის, ყინულზე გათმარებლია. უცებ წაშო-
ბლა, აიტყა ნაყინის ყუილი და კვლავ გათმარებ-
— მართებია ორ მართება, ტყელე-ტყელე ნაყინი!
ეს ევერბოვება კაც ვინდა? ასე გახედულად რა-

ტომ შემობრალდა? ფანჯარის ღერებტორია. წაქე-
ვიც არ ეშინია, ტყუას, მაგათი ზურგი აქვს.

— ზამთარი მიზანბრუნებულა! — ზურგითავე იგი, —
მე რომ ფანჯარის შენობის სარკვევების ვერ მიხე-
ვარ ჩავეყენო ხომ ციყვება ფანჯარის ვითომ გან-
ჯერებულად არავიფიანა. გვეგას მანაც შემოვარდულ
და მაღალბასაც მტყვიანა.

ეს ფარავანი გული ვინდა, ცქციან რომ მიტო-
რებენდა აქ ყინულზე?

— მინა? კოლექტივი თავებულმარე ვარ.

— რატომ გვიყრდებამ ფეხი, წასაქცეად რატომ
წაველია საჭმე!

— საქონელი ბაქმი დაბრია, თავლა ვერ გადავბუ-
რე, ზე არა მამე, სილით ვერ დავაგავე.

— ეე რა დავმართიანა, როგორ მოვივიდა!

— მაიკა, თუ მძა ხარ, მოიყდე ხული ვთუ ყანწა,
მწველი მალე მოვა, მა მგელს ხომ არ შევაქვევ ამ-
ხელა ხანარისა!

რამდენი ყინულია, თოვლის ფეხე, ნამდვილი სუ-
ბანი ზამთარია და მინც არ ცოვა, პირობით, ცხელა.
შე კი ვთხო თვანტრის, სადაც არც თოვლია, არც ყინული,
მგარამ იქ მინც ყველაფერი გაყინულია, ცოვა. ეს აღ-
მათი სიბრძნე ზღვა, რომ იქ, თვანტრის, შემოქმედები-
ლი თოვლი არ არის. იმიტომ გაიყინა ყველაფერი ერთ
ადღეზე, წინსილა შეურდია.

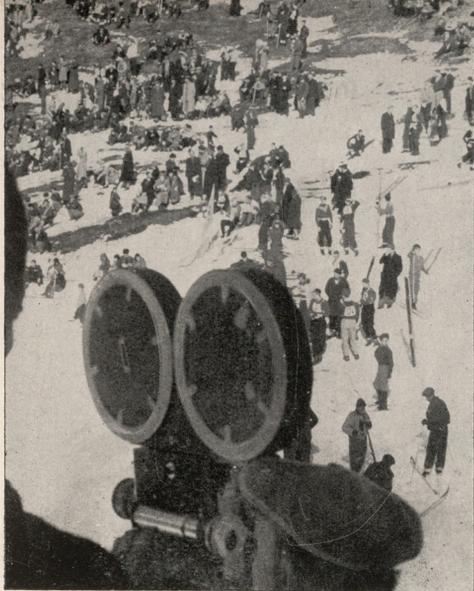
ერთი ამ მსახიბის შეხედვით, ეს კოხტად შემობრი-
აღსავ ბაღებთანა არა, ღრამის მსახიბობია, იმიტომ
ტრანტანებს ასე. ნამდვილად წასაქცეად აქვს საჭმე,
რა შევიტყვის გამო? თვისი დღენი უნებ მსახიბობა
იყო. ვერც ერთი როლი ვერ განახიზარა ადამიანე-
და. თავდენ მიშობრეს როგორც ზღვა და თვისივე
თვანტრის ღერებტორიად დაქვევ. რამეთუ იმიტომ, რომ
ახლა ყველა მიწების უხედიმდევნელს, მოვარია რი-
ლი თამბისა და რესპეტაბლს მხოლოდ თავისთვის
მისარგებში პიქციონ შეტანოს...

ავერ აბანის გამგვე! დღვის მოყვანილობის მამაკა-
ცი, ვეგრობი მღვდარე წყალი შეშობიანა, ყინულზე
ასხანა, რომ როგორც გადარის იგი და უკრ თვისე-
ვლად გაიაროს. მაგან არა, ყინული უფრო იყინება
და პატყელები გადგებს ისე უღმობლად გაუსტყა-
ფენი, რომ მიული არენი დაზღვარბა გადაეურა. ეთ-
თომ წამადგება ფეხზე? წამადგება, როგორ არა,
ხალხმა პატყელები იყის. მაგანამ თვისის რომ არ იშ-
ლის გამგე-ბატონი? ზეგლისა და ზევის ნორბების
უწყობის, უწყობის ვეუდა უჯერდი ვიტტორი გავრებით
შეგუს, რომ ეს ნორბები შეზღვე მოლაგერ სტყებზე
გაყიდის ორამა ვასტყებო.

ერთი ამ განცარა ვაგაცის შეხედვით, როგორ მისლ-
კინებს, მა სიწრაფულად უწირავს თავი ვინ არის?
აღსიგობის სამართი განყოფილების ყუფილი ინსპექ-
ტორია. რა დავამა? ოთხბეჭის სტამბა და კლიბები
იტყინა. შერე? შერე რა, აღსიგობიანა წამბრანა და
გასტრინიბილ მალაზიანო მიოყუე. ახლა? ახლა კუ-
ბატასა და მტყელებს შეეცკვა, კარაქისა და სულგანის
მიორბეჭეს. ასეთი სახის საწოთავე კი კლბებს, თურმე,
არ სტყენ ადამიანს. წაიქცევა თუ არა? ვნახით. გა-
რაპი და მტყე ასეუჭებს კაცს, სიმწურე ამბობებს მან-
და სიმბების, მოგვსებნებათ, ატანა უნდა.

— ნუ გვარცხვენთ, თავს ელე ვებრით, მიშობრით
აქვდაში — უფროინა მათ ხალხიანს სხვა აბანის გამ-
მებრის, კოლექტივურთა თავებულმარეში, ფანჯარიათა
ღერებტორი, ვართლად განყოფილებების, მსახიბობ-
ღერებტორები, ინსპექტორები და მალე ჯვეულებრივი
პროგრამა ვარდლებს.

ბაღები ყინულზე რამდენი თოვლია აქ, რამდენი
ყინული და მინც როგორ თბილა!

თანდათან უზგაობესდება და კეთილმოწყობილი ხდება ჩვენი ქვეყნის სამთო-სათხილამურო სპორტის ერთ-ერთი შესანიშნავი ბაზა—ბაკურიანი. წელს გვიან დადგა ზამთარი, მოთმინებით ელოდნენ თოვლს ზამთრის სპორტის მოყვარულები და აი, თოვლიც მოვიდა, ისევ ახმაურდნენ კობტა გორის ფერღობები. ისევ გაიელვეს ხეებს შორის სლალომის ოსტატებმა, დაე, მრავალი ახალი ოსტატი და ახალი რეკორდი შესძინოს ჩვენს ქვეყანას წლევედელმა საზამთრო სპორტულმა სეზონმა.

